

Nagyvárad Estilap

A szerkesztésért felelős:
MARTON MANÓ főszerkesztő

Kiadóhivatal: Hegedűs Hirlapiroda
Szerkesztőség Károly herceg (Szilágyi Dezső)-utca 6.

Tovább emelkedik a lei Zürichi nyitás 292.50

A lei három napig tartotta magát a 290-es kurzuson. — Már azt remélték némelyek, hogy legalább átmenetileg, — nyugvópont fog bekövetkezni a lei árfolyamának kialakulásában. Erre a kis pauzára nagy szüksége lett volna a piacnak. Epen most, amikor a pénzhiány katasztrofális méreteket öltött; legalább lélegzethez jutottak volna az érdekelt cégek, amelyek lebonyolítás előtt állanak. A lei azonban nem engedte magát befolyásolni a lokális szükségletektől. A tegnapi utótőzsdén már biztosra vették a további emelkedést, amelyet teljesen igazolt a mai zürichi nyitás. A lei 292 fél jött, de a valuták paritása még ennél a kurzusnál is lényegesen lanyhább.

Természetesen a nagyváradí viszonyokat nem lehet önmagukban véve irányadónak tartani. Itt már hét nap óta majdnem teljesen szünetel minden valutaüzlet. Akinek készpénze van, a paritáson jóval alul tud valutát vásárolni. A nagyváradí árfolyamok tehát nemcsak a lei emelkedő kurzusát, hanem a helyi piac válságos helyzetét is kifejezésre juttatták. A megadott kurzusok tehát nagyrészt csak papírárfolyamok, amelyeknél a valóságban lényegesen alacsonyabb árakat lehet elérni.

A pénzhiány miatt az egész helyi piacon csak a legszükségesebb valutákra vonatkozólag jöttek létre kötések. Ma délután szinte ijedősen szokatlan csend uralkodott a valutapiaccon. A dollár árfolyama papirkurzus szerint 172, de aki készpénzzel tud vásárolni, 170 alatt is kaphat dollárokat. Ez a helyzet a magyar koronával is, amely tegnap már elérte a 405-ös kurzust. Ma már 410—412-es kötésekről is hallottunk.

Nagyon érdekes a terminvaluták kialakulása. A törvénytörvényesség szerint a terminvaluták kamatainak még emelkedniök kellett volna. Ezzel szemben a helyzet az, hogy aki készpénzzel tud azonnal fedezni, az havi 3 százalékos helyett már 2.5 százalékos tud termindollárt vásárolni.

Pelle János válaszol Kőszeghy József főmérnöknek az Estilapban tegnapi megjelent nyilatkozatára

A munkásság városi képviselőinek frakciója is foglalkozik az ügygel

Kőszeghy József városi főmérnöknek a Nagyvárad Estilapban tegnapi megjelent nyilatkozata, amelyben válaszol Pelle János városi tanácsosnak a legutóbbi tanácsülésen elhangzott felszólalására, városi értekezletet keltett. A munkásság körében ezenkívül felzúdulást is váltott ki a nyilatkozat hangja és a Munkás Otthonban tegnap este összegyűlt munkások erőteljes hangon követelték vezetőiktől, hogy a főmérnök nyilatkozatának sértő kitételei miatt a legmesszebbmennyire eltiltsák a munkásságot. Hangzottak, hogy tudomásuk szerint egy régebbi polgármesteri rendelet értelmében városi tisztviselőnek felsőbb hatósága engedélye nélkül tilos a nyilvánosság előtt bármiféle nyilatkozatot tenni.

Azonkívül a tisztviselők szolgálati szabályzata is előírja, hogy tisztviselőknek felsőbb hatóságaikkal szemben tisztelettudóan kell viselkedni. Már pedig — mondják a munkások — a nyilatkozat egyes kitételei mélyen sértik a választott városi tanácsot, tehát a főmérnök feletlenkedésének önértékét. Hogy milyen elégtételt követel a munkásság, az e pillanatban még teljesen ismeretlen, mert a pártvezetési szabályzat értelmében ez tisztán a pártvezetőségre, illetve a munkásság városi képviselőinek frakciójára tartozik. A frakció ezideig még egy ügyben nem tartott ülést, alighanem ma esti ülésén foglalkozik az ügygel. Addig érdemben nem is nyilatkozhatnak állásfoglalásukról.

A Munkás-Otthonban, — mint említettük — izgalommal pertraktálták a főmérnök nyilatkozatát. Az egyik csoport közepén nagy csendben a megtámadott tanácsos

Pelle János alábbiakban fejt ki véleményét:

— Kőszeghy főmérnök urnak én nem vagyok e pillanatban Pelle János közműves munkás, hanem Pelle János városi tanácsos. Nem ambicionálom a címet, azonban, ahogy 1919-ben, a proletárdiktatura idején a főmérnök úr ráhírázott a helyes megszólításra, mikor állandóan „úrtársnak” titulált, elvártam volna tőle, hogy nyilatkozatában is megtalálja a helyes hangot. Nem üzök demagógiát, az vagyok ma is, ami 1919-ben voltam, engem politikai változások nem formáltak át. Mint a választott városi tanács egyik tagja kritizáltam a főmérnök ur működését, nem tekintem hát elintézettnak az ügyet egy goromba hirlapi nyilatkozattal.

Amit a tanácsülésen elmondtam, azt ma is fenntartom. De ha azt kevésnek tartja Kőszeghy ur, annak illusztrálására, hogy nem konyit az építkezéshez, emlékeztetnem idézem, hogy 1918-ban, mikor velem együtt a kincstári javak likvidálóbizottságának tagja volt, azt sem tudta megmondani, hogy egy köbméter oltatlan mészből mennyi oltott mész lesz. Mindenféle szakkönyv után kapkodott, végül is azt mondta, hogy a könyvek csak hordómészről beszélnek. Ezt pedig minden téglarakó, malterkeverő munkás is tudta. — Vagy talán nagyobb szakértelemre vall a villamosmű főcsatornájára fúrott kút?

— Ami a sertésvágóhid ügyét illeti, ott nemcsak egy meglevő csarnok belsejében készülő vasszerkezetről és fűtőfakonstrukcióról van szó, hanem arról is, hogy falakat sínekkel kössünk össze. Ezt pedig szakembereknek kell előzőleg megvizsgálniok.

— A főmérnök ur nyilatkozatára meg fogja kapni illetékes helyen a választ; annyit tudnia kellene, hogy a tanácsifésen elhangzott felszólalásra nem ujságban kell válaszolnia.

Dr Rozvány Jenő a munkásság városi képviselői frakciójának vezére az alábbi nyilatkozatot tette:

— A munkásság városi képviselőinek frakciója még nem foglalkozott az ügygel. Annyit azonban kijelenthetek, hogy kölcsönös ujságy nyilatkozatokkal nem tekintjük az ügyet elintézettnak. A frakció részéről sokkal erősebb lépések fognak következni. Értesülésünk szerint a városi tanács munkás-tagjainak frakcióját már össze is hívták.

Három előkelő bukaresti bíró ellen fegyelmi vizsgálatot folytattak

Két bíró már le is mondott

— Bukaresti tudósítónk távirata —

Az Indreptarea, a kormány félhivatalos lapja az alábbi kommunikét közli:

— Az ilfovi (bukaresti) törvénytörvények három bíróját: Pastion, Popescu-Ramnic és Strajau ellen az a gyanu merült fel, hogy

olyan dolgokat műveltek, amelyek a bíróság presztízsét érintik.

Szigoru vizsgálat indult meg, amely Pastion és Popescu-Ramnic bírakra nézve megállapította, hogy, — bár az elkövetett dolgok nem súlyosak — mégis a miniszternek úgy találta, hogy összeférhetetlenek a bírói méltósággal, ezért

elfogadta az illetők lemondását bírói tiszttségükről.

— A Strajau bíró ellen folyó vizsgálat azt állapította meg, hogy

a bírói hivatás méltóságát sértő tetteket követett el,

— ezért ügye fegyelmi bíróság elé kerül.

Mind a három bíró igen ismert alakja a bukaresti igazságszolgáltatásnak. Különösen Pastion szerepelt évek óta csaknem minden nap a lapok hasábjain: ő volt a bukaresti ügyészség vizsgálóbíróját és számos nagyfontosságú ügyben vezette a vizsgálatot. Érthető tehát, hogy fegyelmi ügye országsszerte felháborítást kelt.

Apollo mozgószínház

Ma utóljára 3, 5, 7 és 9 órákor

Nagy sikerre való tekintettel ma is

Gösta Berling

Főszerepben: Lars Hansen a svéd Don Juan és Jenny Haselquist

A 2 részes 12 felvonásos film egy részben lejátssza.

Jön! Susette, a detektív nő Jön!

Szenzációs vig kalandorfilm

Főszerepben: Bebe Daniels és Rod la Rocque

Mi újság?**November 3
Kovács Dezső**a budapesti Városi Színház első
opera-baritonja a**Kath. Körben**

Jegyek a főúti MISSIR-nél.

* Lapunk legközelebbi száma a hétfői ünnepre való tekintettel, kedden jelenik meg a rendes időben.

* A rendőrség bevonja az összes elővásárlási engedélyeket. A nagyváradai államrendőrség fölhívja mindazokat, akik elővásárlási engedélyt kaptak, hogy azokat kivétel nélkül megsemmisítette. Ezeket az érvényüket elvesztett igazolványokat november 1-én az államrendőrség közigazgatási ügyosztályán kell beszolgáltatni.

Háziorak figyelmébe!

Májusi felmondólevelek, ügyvédi fogalmazásban, román-magyar nyelven precíz nyomtatványban kaphatók hétfőtől kezdve a Hegedűs Hírlapirodában. Darabja 10 lei.

* Megnyílt az Unió-Klub. Nagyvárad pénz- és gazdasági világának előkelőségei jelenlétében nyitotta meg Szőke Andor bankigazgató ma délután az Unió-Klubot. Papaudoff direktor és dr. Andru Szevér ügyvéd méltatták a klub jelentőségét, majd dr. Fleischer Béla főtitkár vázolta a klub kemszületésének történetét és annak kulturális és gazdasági céljait. A rendkívül elegáns klubhelyiségben ezután gazdag büfit szervíroztak.

* Meghívó. A Nagyvárad Zsidó Leányegylet folyó hó 31-én, délután fél 4 órákor (vasárnap) tartja választmányi gyűlését, melyre ezúton hívja meg a választmányi tagokat. Az Elnökség.

x Bolgár fakereskedő telefonja 859., lakása Várház-u. 51.

* Egy kiváló román énekesnő dalestélye. Az e hó 20-án a Kath. Körben tartandó koncerten a közönség az ott hangversenyző művésznőben, az ezúttal egy nagyszabású ária- és dalestély keretében bemutatkozó Aldulescu Natalia asszony személyében érdekes, felette rokonszenves művészelegységgel fog megismerkedni. Aldulescu a bukaresti konzervatórium énekszakának kitüntetéssel végzett növendéke volt, minden regiszterében pompásan kiegyenlített, sok izléssel kezelt, zengzetes szoprán és sok műgonddal csiszolt koloratura büszke tulajdonosa. A művésznő, édesatyja a bukaresti konzervatórium tanári testületének egyik oszlopos tagja. Mme Aldulescu közeli rokonságban áll Dinicu Miklóssal, a népszerű komponistával. A művésznő remek műsorát Mozart, Delibes, Félicien David, Meyerbeer, Massenet, Thomas operaáriájának gyöngyei s Jensen, Enescu, Dinicu stb. legszebb dalai ékítik. Zongorán Guttmann Miklós kíséri. Jegyek a Musicában.

HEYMAN SZINKÖR

ma délután bemutatja 3, 5, 7 és 9 órákor

**Duna-
keringő**

Filmoperett 8 felvonásban.

Harry Liedtke-Lya Mara-Verebes Ernő

Kedvezményes és szabadjegyek nem érvényesek.

Vasárnap délelőtt 11 órai kezdettel

**nagy matiné
A cigány**

Főszerepben: Rózsahegyi Kálmán, Huszár László kar-nagy énekel.

Teljes zenekari kísérettel.

* Az izr. fiu árva-ház és agokháza jótékony thea-estélye november hó 1-én, hétfőn este a „Palace kávéházban” lesz megtartva.

Női bársonykalapok nagy választékban, gyönyörű színekben, versenyen kívüli árakban Salon Chic Passage.

Dorian Filmszínház

Ma, szombaton utóljára 3, 5, 7 és 9 órákor

Grieg halhatatlan remekműve

Szerettek

7 nagy felvonásban.

A főszerepben:

Liane Haid

és

Alfons Fryland

Előzőleg:

**„Rodolphó
Valentino
temetése”**

Vasárnap délelőtt 11 órákor

matiné

10 leies helyárrakkal.

Színre kerül:

**Kávéház
a bukott
angyalokhoz**

Ricardo Cortez-zel.

**Ősi
fészek**

Theodore Roberts-sel.

Dorian-filmek!

Passage mozgószínház

Ma, szombaton 1/2 4, 1/2 6, 1/2 8 és 1/4 10 órákor

**Az ördög
hidja**

6 felvonásban.

A főszerepben:

Pollidor.

Előzőleg egy 2 felvonásos.

**Zigottó vig-
játék**

10 és 15 leies helyárrak!

* Az idei szezon első nagy szólóhangversenye Natalia ALDULESCU hangverseny-énekesnő bemutatkozása lesz Nagyváradon. A nagytehetségű szoprán-énekesnő, aki külföldi akadémiákon képezte csodás hangját, Európa legtöbb nagy koncerttermében sikerrel debütált már s nagyváradai hangversenye is bizonyosan esemény lesz az itteni, eléggé sűrű zenei életnek. A művésznőt Guttmann Miklós zongoraművész kíséri. Jegyek a Musicában.

**Szenzációs az Apollo-
mozgó vasárnapi
matinéja!**

Fél 11 órákor

Kettős műsor!

A Japán-sziget kincse

7 felvonásban és

Vörös egér

6 felvonásban.

Főszerepekben: Aud Egede

Nissen a „Mabuc” főszereplője és Paul Richter.

10 leies helyárrak.

* A reformáció ünnepén, október 31-én, délelőtt 10 órákor ünnepi istentisztelet lesz az újvárosi református templomban, az alábbi sorrendben: 1. Felálló ének: 63. dics. I. vers. 2. Gyülekezeti ének: 65-ik zsoltár 1-2 versei. 3. Térj magadhoz drága Sion, éneklj: az egyesített újvárosi „Férfikar”. 4. Imádkozik és ünnepi beszédet tart: Szabó Lajos s. lelkes. 5. Erős várunk nekünk, előadja: az újvárosi egyesített zenekar és „Férfikar”. 6. Gyülekezeti ének: 236. dics. 4. verse.

* Lenkeffy Ica Hollywoodba megy. Mik voltak a filmsztárok azelőtt? Hogyan lett Conrad Nagel filmszínész? Hogyan kell filmszcenáriót írni? Mennyit keres Chaplin és még sok más érdekes cikk olvasható a Film Riport legújabb számában, az erdélyi mozgószínházak készülő filmjüdonságainak szövegben és képekben való ismertetése mellett.

* Reuniunea Femeilor Romane ca si intrecut asa si in anul aceasta va aranja a serie de conveniri sociale urmate de dans si ceai, intru urmarirea scopurilor si agumentarea fondurilor. Prima convenire se va tine in 31 cor. Dumineca oarele 5 p. m. in salele dela Prefectura Judetului. Doamnele sunt rugate a contribui cu prajituri. Invitari speciale nu se fac, deci lumea romaneasca este rugata a se considera invitata pe aceasta cale.

x Gyermekkalap különleges-ségek az „Old-England”-ban. I Brillians gyöngy ékszerek KALMANNAL.

* Makabea kolon vasárnap délután 5 órákor kezdődik Antalffy Margit tánchelyiségében.

* Sirkőavatás. Megboldogult Nyul Juliska, Erzsike, Dezső és Rózika sirkőavatása e hó 31-én, vasárnap délelőtt 10 órákor lesz a velencei zsidó temetőben, melyre az összes ismerősöket és jóbarátokat ezúton hívja meg a gyászoló család.

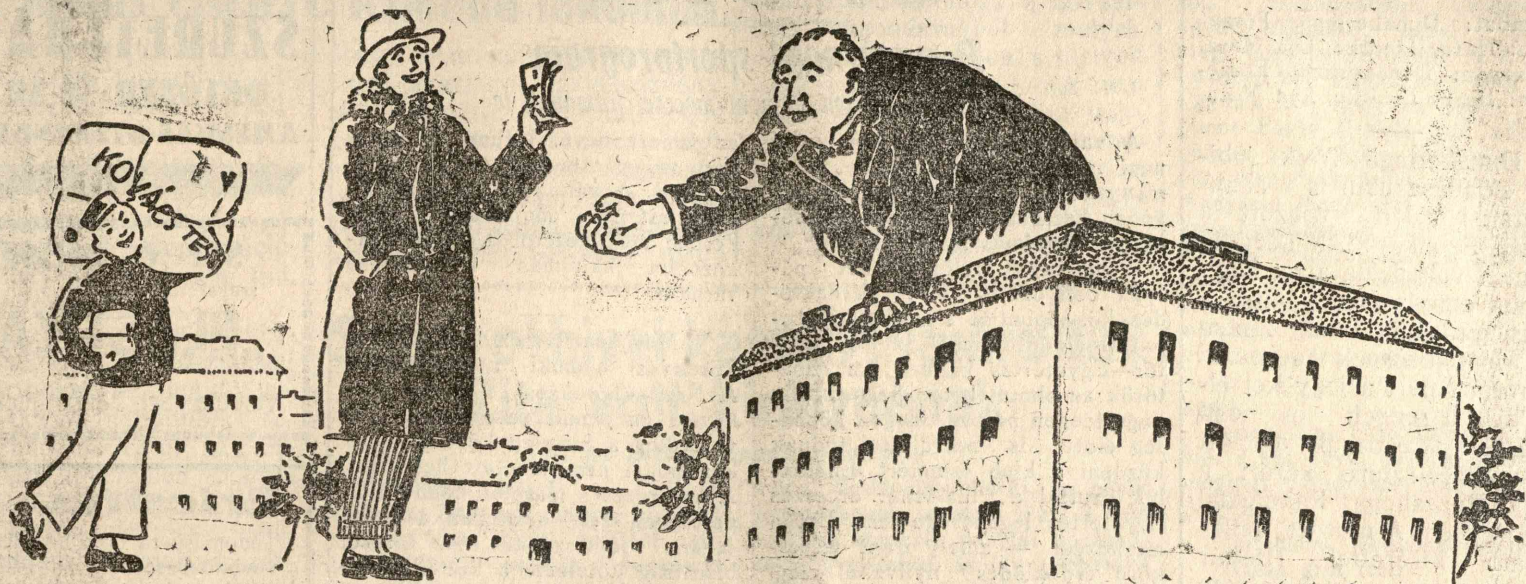
x Francia bőrkeztői különlegesség 225 leitől az „Old-England”-ban.

* Orvosi kozmetikai rendelő. Dr. Jeremiás Aranka Bulv. Reg. Ferdinánd 24. (Új plébánia-palota.)

x Részlet fizetésre is előállít temetéseket a „Kegyelet” Sas-sage.

Svájci kar- és zseborák KALMANNAL.

* Az ipartestület műsoros tea-estélye. Az ipartestület vezetősége programjához híven az iparosok és családjaik közötti barátság és megértés fokozása céljából november 14-én, azaz vasárnap este az iparoskör helyiségében táncos egybekötött műsoros teaestélyt rendez. A műsorba élvezetes és irodalmilag a kultura magas fokán álló számokat fog beállítani, hogy így a szórakozni vágyó iparosokat és azok családját kellemes időtöltésben részesítse. Súlyt fektet az ipartestület arra is, hogy a szórakozás minimális költségbe kerüljön.

Kacagva fizetheti házbérét!

Egyetlen vásárlás nagyruházunkban egész házbérét busásan meghozza Önnek
Az összes őszi és téli külföldi divatujdonságok beérkeztek.

Kemal közlérsaságának évfordulója

— Az Estilap eredeti távirata —

Angorából jelentik: A török köztársaság kikiáltásának évfordulóján országszerte nagy ünnepségek voltak. Kemal, a köztársaság elnöke fogadta a minisztereket és a diplomáciai testületeket, majd katonai szemlét tartott.

Egy jugoszláv sportférfi szörnyű halála

— Az Estilap eredeti távirata —

Belgrádból jelentik: Saraic Strahina, az ismert jugoszláv sportférfi, a mosztári dohánygyár gépházában hozzányult a dinamóhoz. Hetezer voltos villanyáram érte jobbkezét, amely lobogó lánggal égett.

A fiatalember, miközben kórházba szállították, meghalt.

Átmeneti kabát
Börkabát
Gummikabát
Gyermekek télikabát

MENDEL

Regele Ferdinand
(Rákóczi-ut) 3.

Mária királyné kanadai utja

Newyorkból jelentik: Mária román királyné csütörtökön éjszaka elbucszott Ottava kanadai várostól és külön vonaton Winnipegbe utazott.

Tegnap a különvonaton leg-

szűkebb körben megünnepelte születésnapját. Ma éjszaka Dakotába érkezik, hogy az ottani gazdasági viszonyokat tanulmányozza.

A hollandi Lloyd-iroda váradi vezetőjét ma előállították a rendőrség büntügyi osztályán

Eljárás indul Heller Izrael és társai ellen

A nagyváradi lapok már több ízben intéztek támadást a féktelenül garázdálkodó kivándorlási irodák ellen, amelyek hiszékeny embereknek, különösen a vidéki földmivelők ezreit szédítik meg és csapják be. Még szegény boldogult Szűts Dezső kollegánk írta meg az első leleplező cikket, amelynek visszhangja nem is maradt el. Néhány hónapon keresztül szüntelt a felháborító embervásár és a kivándorlási irodák — úgy látszik — csak a kellő alkalomra vártak, hogy vagyont jövedelmező üzleteiket újból megkezdhesék. Különösen rengeteg panasza és kifogás merült fel, a Rimanóczy-utca 5. szám alatt székelő Lloydul Regal Olandez kivándorlási iroda, helyesebben annak vezetője: Heller Izrael ellen. Támadást, támadás után zudították ellene, de Heller Izrael nem az az ember, aki egykönnyen megijedne. Büszkén veri a mellét, hogy neki hatalmas vagyona és szőlőbirtoka van, ezt az állítását senki sem vonja kétségbe. Viszont jó volna,

ha a ma meginduló rendőrségi vizsgálat többek között

tisztázná azt is, hogy Heller Izrael néhány év leforgása alatt hogyan juthatott hozzá ilyen tekintélyes vagyonhoz.

A Nagyvárad egy tegnap megjelent cikke nyomán ugyanis most már büntvádi eljárás indult Heller Izrael ellen, akit a kora reggeli órákban kényelmes otthonából egy detektív állította elő a büntügyi osztályra. Heller urat Borodi György komiszáros szobájában fogták vallatóra. Ektelen lármájával felveri a különben néptelen folyosó csöndjét. A lapok ellen kel ki erős hangon. Felháborodását megértjük, mert hiszen nem voltunk már hajlandók tetlenül tovább nézni sorozatos visszaéléseit.

Anca kapitánnyal együtt lépünk be a szobába és igen érdekes, hogy Heller Izrael, mielőst a büntügyi osztály főnökével áll szemben, végtelenül szerényebbé változik át és zsebeiből előkotorászott iratokkal (amelyek minden

hivatalos formaság, pecsét és aláírások híján vannak) — próbálja igazolni, hogy működési engedéllyel rendelkezik.

A rendőrségi vizsgálat egyelőre csupán informatív jellegű és arra terjed ki, hogy még az 1925—1936 szám alatt október 8-án töröltetett engedély,

hogyan lehet ma is, tehát több mint egy év után érvényben?

A vizsgálat további része aztán a visszaélések sorozatára fog világosságot deríteni. Épen ezért föl-hív a büntügyi osztály mindenkit, aki akár a Lloydul Regal Olandez, akár a városban működő bármelyik más kivándorlási iroda működése ellen bármilyen adattal tud szolgálni, a nyomozás sikere érdekében, azokat haladéktalanul bocsássa Anca Gratian kapitány rendelkezésére. — Tudomásunk szerint a Magyar Pártnak már számos bizonyítéka van.

Heller Izrael ellen és a Párt tekintélyének teljes súlyával fog közbenjárni, hogy a lelketlen embervásárt, ezt a szégyenteljes rab-szolgakereskedést megakadályozza.

Heller Izraelt kihallgatása után elbocsátották a rendőrségről, de az eljárás természetesen tovább folyik ellene.

x (Dítes október heft.) Die Dame októberi III-ik füzet megérkezett. Kapható a Hege-düs Hirlapirodában.

Heyman szinkör

Szombat: Dunakeringő. Főszerepben: Harry Liedtke, Lya Mara.
Vasárnap: Dunakeringő. Főszerepben: Harry Liedtke, Lya Mara.

= Dunakeringő 25-ik jubileumi előadása után is állandóan telt házakat vonzott a Heyman Szinkörbe. Mindaddig még nem volt példa arra, hogy egy film ennyire meghódítsa a közönséget. Akik eddig nem látták, igyekezzenek megnézni hamarosan, mert a jegyeket elkapkodják a reggeli és esti pénztárnál. Vasárnap délelőtt nagy matiné, színre kerül: a Cigány, Rózsahegy Kálmánnal a főszerepben. A műsort teljes zenekari kísérettel Huszár László karnagy énekkíséréte, mellett 10 leies helyárrakkal. — Jnő: Amerikai Vénusz.

„BREAZU” Természetes KESERŰVÍZ

nem okoz bántalmakat, nem káros és nem fárasztja a vesét. Orvosok által elsőrendűnek elismerve. Előnyös ár, miután beviteli vám nem terheli. Kapható gyógyszerárakban, droguériákban és fűszerüzletekben. Főraktár:

**Fischer
Emilnél**

ORADEA,
Parcul Stefan Cel Mare 11.
Telefon 962.

3053

SPORT

A vasárnapi sportprogram

Két pályán három bajnoki meccsel játszanak le

A vasárnapi sportprogram, ha nem is bővelkedik izgalmas eseményekben, de bizonyos, hogy nyilvánvalóan határozottan gazdag és főképpen tartalmas lesz.

A meccset különben két pályán bonyolítják le. Az érdeklődés középpontját a szalontai csapattal eldöntetlenül játszó Amatőr-Egyetértés képezi. Az Amatőrök az elmúlt héten beigazolták, hogy idegen pályán, idegen közönség előtt is becsülettel tudnak küzdeni a klub színeiért. Ellenfeleik ezúttal a lila-fehér dresszes Egyetértés legénysége lesz. Ezt a mérkőzést, — amely iránt széleskörű érdeklődés nyilvánul meg, — a Sporttéren játszik le délután 3 órással kezdettel.

A Károly-pályán két mérkőzést is tartanak. Természetesen mindkettő bajnoki. Az előmérkőzést a NAC—Makkabea találkozása teszi érdekessé. A zöld-fehérek biztos favoritjai a meccsnek. Három—négy gólarányú győzelem esedékes. Sokkal komplikáltabb viszont a szalontai MTE és a fuzionált Bihorul—CFR küzdelme. A fuzionált egyetnek különben ez lesz az első bemutatkozó meccse és sportkörökben nagy jövőt jósolnak a megfildott váradai csapatnak. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy Szalonta mindenkor kemény dió szokott lenni és a mérkőzést elkeseredett küzdelem után csak a ténylegesen jobb formát produkáló csapat nyérheti meg.

A Törökves birkozőszakosztályának új elnöke. A Törökves birkozőszakosztálya legutóbb megtartott ülésén, a Pogány Arthur lemondása folytán megüresedett elnöki állásra Beer Ferencet,

az ismert nevű, kitűnő sportembert választotta meg nagy lelkesedéssel. A választás határozottan szerencsésnek mondható. Beer Ferenc működésétől a váradai birkozőélet hatalmas föllendülése várható.

Még nem tüzték ki a NAC—Törökves bajnoki utómérkőzést. A NAC—Törökves bajnoki mérkőzést az elmúlt vasárnapon tudvalevőleg a hirtelen közbejött orkán miatt nem lehetett befejezni. A mérkőzés a második félidő első percében 2:1 arányban a NAC javára félbeszakadt. Az intéző bizottság kötelezte a két klubot, hogy a hátralevő 35 perc lejátszására nézve közös intézkedéssel tüzzenek ki újabb határidőt. A váradai sportközönség nagy érdeklődéssel várja ezt a bajnoki utómérkőzést s ezért kérdést intéztünk a két klub intézőjéhez, hogy tárgyaltak-e már az új terminus felől. A válasz a következő volt: Az utómérkőzést egy hétköznapon szeretnők lejátszani, mert a vasárnapok már mind beteltek. Ennek azonban az az akadálya, hogy Jakobi Ernő, kolozsvári bíró hétköznapokra nem jöhet át, más vezetőt pedig a szabályok értelmében alkalmazni nem lehet. Így egyelőre igazán nem tudjuk, hogy mikor kerül lejátszásra ez a hátramaradt idő. Egyébként a bajnoksággal szemben elfoglalt álláspontunkból folyólag nem is tartjuk az ügyet sürgősnek vagy fontosnak.

x Özvegy Feldman Mártonné, Str. Vlahuta (Szt. János-utca) 30., ajánlja elsőrendű női, leány, fiú divatszalonját.

VASAS SZURETIBÁL OKTÓBER 30-ÁN AMUNKÁS-ÖTTHONBAN

Sár- és hócipő

szakszerűen, legelőszöbben az

„ELASTICA”

javít 2794

Vlahuta (Szt. János)-utca 32

Értesítés

Tudomására hozzuk a tisztelt vevőközönségnek, hogy különleges műtárgyszorukat, fátólokát és finom virágokat legolcsóbb gyári árban kicsinyben is árusítunk.

Művirággyár

Millerand (Arany János) u. 12.

ÉRTESÍTÉS.

Értesítjük a t. közönséget, hogy f. hó 31-én, vasárnap reggel 7 és 10 óra között a kapcsolótábla sürgős átalakítási munkálatai miatt az áramszolgáltatás szüneteltetett. Ugyanakkor a villamoskocsik sem fognak közlekedni.

Oradea, la 29 Octomvrie 1926.

Bazilli M. s. k.

a villamosmű igazgatója.

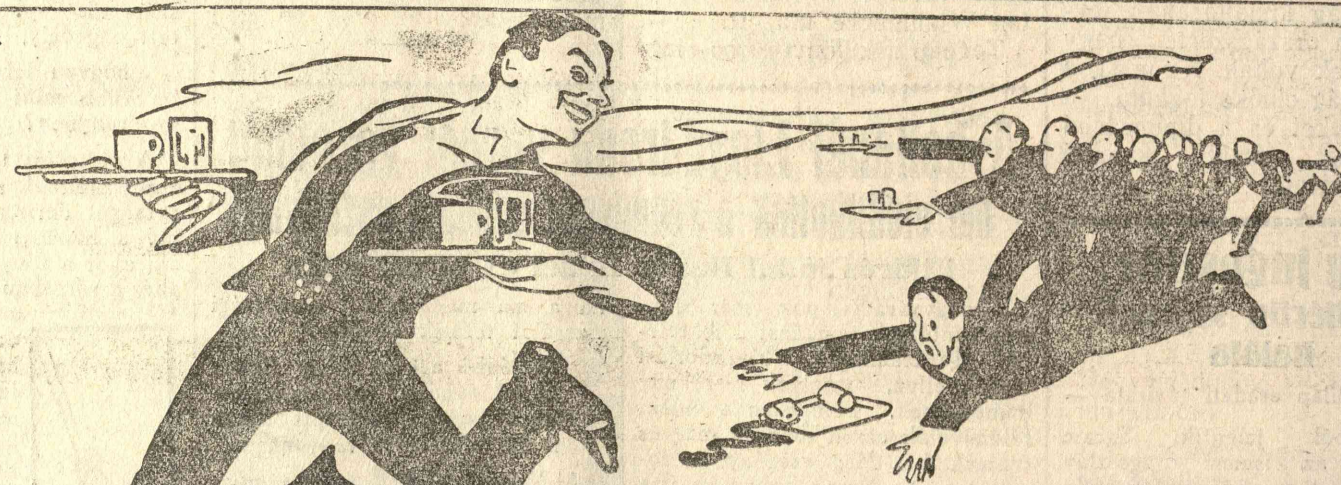
Polgármester helyettes:

Dr Erdélyi Széver s. k.

megbízott tanácsos.

3130.

földes

PALACE
KÁVÉHÁZ
feketéje utolérhetetlen!

Téli ruhákat legszebben tisztít és katonai ruhákat kakira fest „CRISTAL” Pista Unirii (Szt. László-ter) 16

Valamennyi háztulajdonos 1927. május elsejére felmond lakóinak

Az új lakbérleti törvény nem készült el most november elsőre, amikor a házbér negyedfizetések vannak. A készülő törvényről természetesen két homlokegyenest ellenkező kombináció van forgalomban. — Hangsúlyozzuk, kombináció, mert bizonyosat még nem tud, nem tudhat senki.

A miniszteri interjúból erősebben mégis az a valószínűség cseng ki, hogy 1927 május elsőre a lakások nagyobbik része felszabadul. Az új lakbérleti törvény érvényben hagyja a legutóbbi lakbérleti törvénynek azt a passzusát, — némi megszorítással, — mely a szerződéseket 1927 májusig hosszabbította meg. Jogász körökben tapasztalt vélemény és a háztulajdonosok körében uralkodó hangulat szerint akármit is hoz a készülő új törvény,

november első napjaiban minden lakó felmondási levelet kap, aminthogy erre a már érvényben lévő lakástörvény jogot ad.

Ezt az álláspontot az érdekeltek azzal erősítik meg, hogy az érvényben lévő törvényből folyik a felmondás lehetősége, amely a bérleteket ismeretesen 1927 május 1-ig hosszabbította meg. Az a háztulaj-

donos tehát, amelyik érvényesíteni akarja a lakbértörvény által számára biztosított jogokat, az elküldi november első napjaiban az ajánlott felmondó levelet. Ha azután 1927 május 1-ig, ami valószínű, a parlament az új lakbérleti törvényt meg-

szavazza, nyilván annak a paragrafusai döntenek majd félrenemérthetőleg, hogy a novemberi felmondásokból melyek maradnak érvényben, s melyek azok a felmondások, amik nem érvényesíthetők (például köztisztviselőknek címzett felmondások), mert azok lakbérleti viszonyát a kormány meghosszabbította.

Spanyol hivei kastélyt vásároltak Zita volt királynénak

— Az Estilap eredeti távirata —

Madridból jelenti a Chicago Tribune: Zita volt magyar királyné spanyol hivei régóta gyűjtést indítottak, hogy palotát vegyenek Lequeitióban a volt királyné szá-

mára. Waldecilla márki, az egyik leggazdagabb spanyol főúr, a még hiányzó százezer pezétát hozzáadta a gyűjtéshez és így lehetővé vált a terv megvalósítása.

Negyvennyolc év után most tárgyalta a pesti bírószék néhai Andrássy Manó gróf birtokperét Gavallér kezességek Pálffy Jeanette és Gabriella grófnők kedvéért

— Budapesti tudósítónk távirata —

Pálffy Rudolf gróf, akinek leányát, Pálffy Jeanette grófnőt Grovestins Ede báró, betléri nagybirtokos vette feleségül, az 1870-es években üzleti spekulációkba bocsátkozott, amelyek oly szerencsétlenül ütöttek ki, hogy az

öreg gróf óriási vagyona sem szolgált biztosítékul a hitelezők részére. Ekkor Grovestins Ede báró kezességet vállalt apósáért s ez az 1878-ban vállalt kezesség oly hosszú pereskedés alapja lett, hogy ez a per negyvennyolc év után még ma is foglalkoztatja a magyar bíróságot.

Pálffy Rudolf gróf ugyanis anyagilag teljesen tönkrement s magával rántotta az anyagi romlásba kezességet vállaló vejét is. A hitelezők türelmetlenül sürgették a bárót apósa adósságainak kiegyenlítésére. A báró ekkor szűkebb családi tanácsot hívott egybe s ezen a tanácskozáson részt vett Andrássy Manó gróf is, aki felesége, Pálffy Gabriella grófnő révén közeli rokonságban állott Grovestins báró családjával.

Andrássy Manó gróf azt az ajánlatot tette a bárónak, hogy jó rokoni érzéséről tanúságot teendő,

megveszi a betléri birtokot,

ugy, amint van, teljes felszereléssel, vasbányákkal, kohókkal együtt. Ajánlatát azzal okolta meg, hogy a birtoknak a család kezében kell maradnia, s meg kell akadályozni, hogy az egész vagyont Pálffy Rudolf gróf adósságainak kifizetésére fordítsák. — Megállapodtak tehát abban, hogy Andrássy Manó gróf átvállal bizonyos esedékessé vált tartozásokat és terheket, tíz év elteltével lefizet százezer forintot és ezenfelül harmincezer forint további vételárat fizet az esetben ha a nyers vas ára métermázsánként 4 forint nyolcvan krajcárra emelkedik.

Grovestins báró 1889-ben meghalt s két évvel később, 1891-ben, meghalt Andrássy Manó gróf is. A gróf

általános örököse Andrássy Géza gróf lett.

Grovestins báró örökösei felszólították Andrássy Géza gróft, hogy az apja által a bárói családdal szemben vállalt kötelezettségeknek tegyen eleget. Géza gróf a fizetést megtagadta, mire Grovestins báró özvegye vesztelmi Révész Sándor dr. útján keresettel fordult a budapesti törvényszékhez, amelyben kéri, hogy a bíróság kötelezze Andrássy Géza gróft hatvan ezer aranykorona tőke és járulékaiknak megfizetésére.

A mai napra tüzték ki ebben az ügyben a tárgyalást Pesten

Andrássy Géza gróf jogi képviselője, Szigethy Gyula dr. a kereset elutasítását kérte, mert szerinte a fizetési kötelezettségre vonatkozó feltétel nem következett be. — Andrássy Géza gróf ugyanis eladta a betléri bányát a Rimamurányi—Salgótarjáni rt.-nak.

Révész Sándor dr. ezzel szemben tanukkal kívánta bizonyítani, hogy Andrássy Géza gróf sokkal kedvezőbb anyagi helyzetbe került, mintha saját üzemében termelte volna a nyersvasat. Géza gróf a Rimamurányi részvénytársaság igazgatója és főreszvényese lett s mint ilyen a részvények osztalékán felül a részvénytársaság összes bányáinak jövedelmében is részesül.

A bíróság arra kötelezte a báró jogi képviselőjét, hogy 15 napon belül mutassa be az 1878-ban kelt okirat eredeti példányát. Andrássy gróf jogi képviselőjét viszont arra kötelezte a bíróság, hogy a bánya

Békekilátás az angol bányász-sztrájkban

A francia munkások szimpátiája

— Az Estilap eredeti távirata —

Londonból jelenti a Reuters-ügynökség: A bányamunkások vezérei a szakszervezeti unió kongresszusának főtanácsával megbeszélést folytattak abból a célból, hogy a bányász-sztrájk megszüntetésére tárgyalások kezdődjenek. A főtanács igyekezni fog, hogy a tárgyalások megkezdéséhez a be-
leegyezést megszerezze.

Mivel ilyenformán a helyzetben javulás várható, egy-egy angol család az eddigi egy mázsa szén helyett két mányit vásárolhat kéthetenként.

Mint Párisból jelentik a franciaországi általános munkástanács határozatában a sztrájkoló angol bányászoknak kifejezte szimpátiáját.

Más érdekeltség miatt
áruházamat és az összes fióküzleteket feloszlatom
óriási választéku áruraktáramat
teljesen kiárusítom!!

Eladás nagyban és kicsinyben!!

CZILLÉR IMRE

dadására vonatkozó eredeti okiratot mutassa be. Ezzel a bíróság a tárgyalást elnapolta. A negyvennyolc esztendő birtokügyben folyik tehát tovább a per.

Wells élő regényalakjai

Wells-nek most jelent meg egy háromkötetes műve, mely a William Clissold világa címet viseli. Wells új könyvében az amerikai gazdasági rendszer előnyeit mutatja be és pedig olyan formában, hogy hatvan éves amerikai pénzügyember eljön Európába és egy történet kereteiben összegezi az európai gazdasági élet körül szerzett tapasztalatait. Wells könyvének érdekesebbé tétele céljából ahhoz a mérész eszközhöz nyult, hogy hőseit, Clissold, összehozza az angol politikai és gazdasági élet ténylegesen szereplő kiválóságával. Így például az amerikai pénzügyember Keynesnel reggelizik, Macdonaldnál vacsorázik és több közismert angol irodalmárral folytat beszélgetéseket. Wells előszavában azzal védelmezi ezeket az ismert férfiaknak szerepeltetését, hogy ha egy amerikai szaktekintély átjön a mai Angliába, úgy mindenesetre megismerkedik ezekkel a közéleti nagyságokkal. Az irodalmi erkölcsökre feltétlenül vigyázó angol sajtó nem fogadta el Wells magyarázatát és a nagy angol író erősen támadják amiatt, hogy üzleti érdekből léptette fel regényének közéleti szereplőit. Hasonló kellemetlensége van Arnold Bennetnek, a szintén ismert nevű angol regényírónak, aki Lord Raingo című regényében mely most jelenik meg az Evening Standard hasábjain, a Lloyd George-kormány egyik arisztokrata miniszterének szerelmi életét tárja fel. A regényben a közismert miniszter legintimebb családi ügyei szerepelnek, amelyeket úgy látszik az államférfi legközelebbi hozzátartozótól tudott meg a regényíró. Az angol társadalom, mely a magánélet szentségének minden sérelmét erőlyesen szokta visszautasítani, ezúttal is felháborodva utasítja vissza Bennett regényét. De az nem változtat azon a tényen, hogy az Evening Standardnak példányszáma a regény közlése óta megkétszereződött.

Eredeti angol

2152-2

férfi- és kabátszővetek

gyári árban 5 havi részletre csakis

TEXTIL CENTRALA

gyári lerakatában. Reg. Ferd. 18.

Kelengyékhez vásznak, chifonokat a legjobb minőségben kaphat **Leitner Márton R.-T.-nél.**

Harisnyák, keztyűk, gyermek-szetter, selyemsál, nyakkendők, férfiingek és még 1000féle cikk **óriási választékban a legolcsóbban**

SZENSZKI-nél
2884 Sas-passage

Ne törje a fejet!

Megszűnt minden fejtorés!

Megszűnt minden gond!

Szenzációs kedvezményt élveznek téli férfi- és fluóltöny, felöltő és télikabát vásárlásánál. Legdivatosabb szabásu, elsőrangú kivitelű ruházati cikkeket **eredeti készpénzárban**

heti vagy havi részletfizetésre

már 2000 leltől kezdve árusítunk

Semmi túlfizetés, csak készpénzárban

Stern és Grossmann-cég

„Reclam“ férfiruha üzlet

Vigyázzon a címre!

Sas-passage 133 szám.

Vigyázzon a címre!

Színház

Minden színháznak jól kezdődik a szezon Budapesten

A színházak teljes üzemből vannak. Mindegyik keresgéli a maga slágerét és nem egy már meg is találta.

Legnagyobb irodalmi és közönségsikere feltétlen Paulini Béla Hány János című daljátékának van, amelyet az Opera új igazgatója Radnai Miklós adott el. A zenét Kodály Zoltán szerezte és a Hány János két magyar östehetségnek nyitotta meg az érvényesülés útját. Paulini Béla husz éve ismert néz a magyar irodalomban, egészen eredeti egyéniség, de mindaddig nem tudta semmire se vinni. Két évvel ezelőtt a Vigaszínház előadta Gyilkosok című szatiráját. Darabja megbukott, bár a kritika egyrésze elragadtatással fogadta és a magyar Pirandellót üdvözölte benne. Hány János, a magyar mesejáték diadalává nőtte ki magát, hazug hősi alakjából Paulini Béla Harsányi Zsolt segítségével Garay Jánoshoz méltó igazi költői alkotást formált. Kodály muzsikája maga a televényes öserő s a publikum elragadtatással tölti meg esténként az Operaházat, hogy tapsoljon Palló Imrének, Nagy Izabellának s a többi szereplőknek.

A másik nagy siker a Vigaszínházé, ahol a századik előadásához közeledik a „Noszty fiu esete Tóth Marival”, amelyet Mikszáth Kálmán novellájából ugyancsak Harsányi Zsolt dramatizált. Gál Franciska, a Góth-pár, Gál Annie, egy friss, fiatal talentum Lukács Pál részesei a nagy-sikernek.

A Beivárosi Színház újdonsága Az ismeretlen katona mondanivalóval már végig szántotta Európa majdnem valamennyi nagy városának a színházát. Szerzője Paul Raynal, a fiatal francia irodalom egyik legkomolyabb tehetsége. Párisban a Comédie Française-ben került először színre.

A Comédie Française ösdi épületét rendőrok — gyalogosok és lovasok vegyest — vették körül a bemutató estéjén, mert híre járt, hogy a nacionalisták parázs tüntetésre készülnek a pacifista és an-

timilitarista darab színrekerülése alkalmával. A panasz az volt, hogy az Ismeretlen katona megtépázta a most vakítóan ragyogó francia glóriát.

A tüntetés az első felvonás után amint azt várták, ki is tört. Egy pillanat alatt lángborultak a színházat ölelő utcák és a francia rendőrség szuronyt szegezve kergette maga előtt a zajongókat.

Közben megérkezett a párisi rendőrfőnök, aki a rendőroket vigyázba állította, fegyvereiket a föld felé szegeztette és magához kérte a tüntetők vezetőit:

— Uram! — mondotta keményen — ha nem ismerném a darabot, én is az önök álláspontján volnék. Miután azonban én a darab színrehozatala előtt betűről-betűre elolvastam, konstatalhatom, hogy önöknek nincs igazuk. Ezért tehát arra kérem az urakat, jöjjenek be páholyomba, nézzenek meg egy felvonást és ha a felvonás végeztével is ugyanaz lesz a véleményük, mint most, önökhöz csatlakozom én is.

A tüntetés vezetői a rendőrfőnök szavait közölték a főként diákságból álló tüntetőkkel, majd bevonultak a páholyba és végignézték az előadást. A felvonás végén kiadták a parancsot:

— Mindenki menjen haza! A tüntetésre nincs ok.

A rendőrfőnök pedig e szavakkal jelentette be a színházban tartózkodó rendőrmiszternek a tüntetés lezárását:

— Uram! A költészet legyőzte a politikát!

A Városi Színház a Hajtóvadást játssza, Huszka és Martos új operettjét. A Magyar Színház Fodor László színművét a Szeretek egy színésznőt. Ez azonban minden sokat ígérő címe ellenére félig sem közelíti meg a Szabó Juci kvalitásait. A Király Színház Kálmán Imre új slágerével a Cirkuszherceg nővel tölti meg esténként nézőterét.

Divatfilanelek és barchendek gyönyörű mintákban nagy tömegben érkeztek **Leitner Márton R.-hoz.**

FELHIVÁS A BÉRLŐKHÖZ!

A színház igazgatósága tisztelettel kéri a t. bérlő közönséget, hogy a bérletjegyeket mielőbb a színház titkári irodájában átvenni sziveskedjenek.

BÉRLETI FELHIVÁS

Mély tisztelettel jelentem Nagyvárad nagyrabecsült bérlőközönségének, hogy az 1926—1927 színi évadra 120 bérletes előadás lesz A, B és C bérletben (A hétfő-csütörtök, B kedd-péntek és C szerda-szombat.)

Bérleti árak:

Nagypáholy 40 bérleti estére	16830 lei
Rendes páholy 40 bérleti estére	12512 lei
Zsölle 40 bérleti estére	3366 lei
Körszék 40 bérleti estére	2622 lei
Támlásszék 40 bérleti estére	1654 lei
Erkélyszék 40 bérleti estére	1394 lei

Bérelni lehet Halmay titkár. nál naponként délelőtt 9—1-ig és délután 4—6-ig a színházi irodában. Erdélyi Miklós színiigazgató.

Amerikában imádkoznak az ujságírókért

Az amerikai szenátusban ösdióktól az a szokás divik, hogy a tanács káplánja az ugynevezett megnyitó és bezáró imájában a hírlapírók karzat rendes látogatóiról: a riporterekről is megemlékezik. Az a mód, amint ez történik, mutatja, hogy a hírlapíró Amerikában nem tekintik mint — Bismarck — pályatévészett embernek. A szenátus káplánja a megnyitó imában ekként emlékezik meg a riporterekről: „Hatalmas és örökkévaló Isten! Áraszd áldásodat mindazokra, akik a szenátus munkálataiban részt vesznek a legfiatalabb alkalmazottól az összes rendfokozaton keresztül föl egészen ama derék ügyes férfiakból álló karig, melynek tagjai működésünkről hírt visznek és e hírt a szél szárnyain az egész országban terjesztik.” A bezáró ima pedig így hangzik: „Uram! Áld meg a riportereket, kiknek szorgalmas tolla szavainkat majdnem gyorsabban feljegyz, mint mi azokat kimondjuk. Ók is, mint Te, Uram, mindenütt jelen vannak és mindenhatók. Ámen!”

Kostüm és ruhabáronyok óriási választékban **Leitner Márton R.-T.-nél.**

Női ruha- és kabátszővetek

selymek, vásznak, len és damasztárak, paplanok, matracok, gyári árban 5 havi részletre csakis

TEXTIL CENTRALA

gyári lerakatban, Bul. Reg. Ferd. 18.

FOGAK és teljes fogsorok szájpádlás nélkül; **FOG** -tömések, Arany fogkoronák és hídak **FOG** és gyökérhúzás fájdalom nélkül **Fogászati rendelő**

Havi és heti részletfizetésre is. 3117

Strada Iosif Vulcan (Nagy Sándor-utca) 11.

A mai zürichi nyitás

BUKAREST 292'50

BERLIN . . .	12335	PARIS	1640—
NEW-YORK	51875	PRAGA	153550
LONDON . .	251430	B. PEST	7265—
BÉCS	7330	MILANO	2245—

Nagyvárad arfolyamok

Magyar korona	405 pénz	395 áru
Dollár	173—	175—
Cseh korona . .	517	525
Svájci frank . .	3390	34—
Osztrák shilling	2475	2490
Francia frank	545	555
Angol font . . .	848	854
Olasz lira . . .	750	760

Bukaresti zárlat

(deli 12 órákor)

BUDAPEST	—	24'80
BÉCS	—	24'90
PARIS	—	5'62
LONDON	—	853
ZÜRICH	—	34—
MILANO	—	774
NEW-YORK	—	17525
PRAGA	—	523—

Időjárás

Mai távirataink szerint Bécsben olyan meleg a hőáramlat, hogy az őszi toalett helyett visszatértek a nyári öltönyök. Tegnap Nagyváradra is visszatért az enyhe idő, ma pedig már valóságos tavasz van.

A prognózis szerint enyhe napok várhatók, sok helyütt csapadékkal.

Oradea város vízvezetési és csatornázási üzemének igazgatóságától.

HIRDETMÉNY.

Értesítjük a közönséget, hogy a villamosműnél végrehajtandó átalakítási munkák folytán a 7—10 órák között áramszünet lesz, mely okból a Kolozsvári-utí vízmű nem fog vizet szolgáltatni. Ez oknál fogva a város magasabb vidékén és Újvároson az emeleteken nem lesz vízszolgáltatás. Figyelmeztetjük a lakosságot, hogy a magasabban fekvő helyeken a reggeli órákban szükséges vízzel gondoskodjanak és a fürdőkáznokba 7 óra után ne töltsenek.

Oradea, 1926. október 30.

Köszeghy József,
főmérnök, igazgató.

Dr Sever Erdélyi
consilier delegat.

3133

Női és férfi fehérnemű és kézimunka-szalón. Himző előnyomda. Endlízés méterenként 6 lei

Öz. Jeremiásné és Benedekné
Bul. Regele Ferdinand 24. Plébania-palota II. em.

Miért késtek tegnap és ma a bukaresti vonatok

Tegnap délután nem érkezett meg a bukaresti expresszvonat. Kolozsvárról nagyobb késést jeleztek, amely egyre nagyobbodott s

az expressz csak este 8 órákor öt órák késedelemmel futott be Nagyváradra.

A késés aztán az egész vonalon ismétlődött, úgy, hogy a személyvonat is öt órák késedelemmel érkezett. Értesülésünk szerint

a nagyarányú késésnek az volt az oka, hogy a nagyvárad-bukaresti vonalon tegnap három vasúti karambol történt.

Hivatalos jelentések még nem állnak rendelkezésünkre. Magánértesülés szerint Szinajában a személyvonat összeütközött egy tehervonattal, úgy hogy

az expressznek vissza kellett fordulnia és csak kecsülő úton folytathatta az útját.

Ugyanakkor Campinánál a 327-es számú váradí tehervonatot beleszaladt egy mozdonyba. Tíz kocsi pozdorjává zúzódott, hét kocsi rakománya szétszóródott. A kár meghaladja a 12 milliót.

A tehervonatot két fékezője súlyosan megsebesült.

Az éjszaka folyamán állítólag Ploestiben is történt karambol. Itt egy petróleumvonat ütközött össze egy tehervonattal.

Egy fékező meghalt és tizenkét vagon pozdorjává zúzódott.

Hiteles jelentések még hiányoznak.

Nagyvárad fiatalalembert filmszínésznek képeznek ki Bessen

Alig van fiatalember (10 és 40 év között), aki ne akarna filmszínész lenni. No és a nők? Julist a konyhában épüget megejt a Hollywoodi filmvilág romantikája, mint az irodák kedves gépirókisszonyait, vagy a jól nevelt házilányokat — a legjobb körökig. Ezt bizonyítják a színházi és mozilapok filmszínészpályázatai is, amelyekben rengeteg jelentkező vesz részt, abban a reményben, hogy talán ő lesz az, akire a szerencse rámosolyog s aki sablonok polgári állását a „világhírű filmstar” hivatalával fölcserelelheti.

Nos, némelyiknek ez is sikerül. A Budapesten megjelenő Színházi Élet legújabb száma például hat olyan ismeretlen (legalább is filmberkeiben ismeretlen) fiatal hölgy és férfi arcképét közli, aki a lezajlott filmszínész-pályázaton

az első közé került. Az első között is az első pedig Halász Sándor kolozsvári magántisztviselő lett, akinek sikere bennünket azért érdekel közelebbről, mert Halász Sándor nagyváradí származású fiatalember: fia Fischer József, volt váradí, most királyhágói fatermelőnek. A szerencsés fiatalember — mint halljuk — levelet kapott a Színházi Élettől, amelyben felhívják, hogy költözzön fel Budapestre, mert ott — ingyen — kiképzik filmszínésznek.

Hogy Halász Sándor, a kétségkívül megtisztelő ajánlatot elfogadja-e vagy sem, azt még nem tudjuk. Valószínűnek tartjuk azonban, hogy ha már megtette az első lépést, megteszi a másodikat is — Hollywood felé.

MOZI

— A Dorian-filmszínházban ma, szombaton látható utoljára a Grieg halhatatlan remekműve után filmesített „Szeretlek”, amely 7 nagy felvonáson keresztül gyönyörködött a nézőket. A monumentális filmből ismert Liane Haid és a romantikus filmek hőse, Alfons Fryland alakítja a darab főszerepét. Előzőleg színre került Rodolpho Valentino temetése, amelyen ott láthatók a gyászmegetben Pola Negri, Douglas Fairbanks és a többi híres filmstarok. Az előadások 3, 5, 7 és 9 órákor kezdődnek. Holnap, vasárnap délelőtt 11 órákor matiné 10 leies helyárrakkal. Színre kerül „Kávéház a bukkott angyalokhoz”, Ricardo Cortez-zel és „Ösi fészek” Theodore Roberts-sel. Dorian-filmek. — Jön: A „Biblia” című 18 felvonásos monumentális film, amely a zsidók történetét mutatja be a vízőöntől Salamon királyig. A film hatását egy 16 tagú kórus fogja emelni.

— Az Apolló mozgószínház ma utoljára játsza a Göste Berlinget, a nagy sikert elért slágerfilmet, melyben a címszerepét Lras Hanson a svéd Don Juan játsza. Holnap, vasárnap lesz a bemutatója „Susette” a detektív- c. kalandor vigjáték, melynek a főszerepét Bebe Daniels és Rod la Rocque, a „Cárnő” film közismert férfi főszereplője játsza. A film telve humorral, valódi amerikai ötletekkel és az amerikai nagyváros szédületes forgalmába is betekintést enged. Előtte a legjobb Malek vigjáték és egy egy pompás rajzkarikatura megy.

— 10 és 15 leies helyárrakkal látható ma, szombaton a Passage mozgószínházban az „Ördög hídja” című 6 felvonásos film, melynek főszerepét Polaidor a híres komikus alakítja. Előzőleg színre került egy kitűnő 2 felvonásos „Zigottó” vigjáték. Az előadások fél 4, fél 6, fél 8 és egy negyed 10 órákor kezdődnek.

Tíz-húszötezer ember vesz részt az új zsidó lemező vasárnapi felavatásán

Kétszáz évig temetkezett a váradí zsidóság a velencei sikertbe, amely az idők folyamán megtelt egészen s az élőknek új örök nyughelyéről kellett gondoskodniok. Az Izraelita Szentegylet a Dorobantilor (Rulikovszky) uti temetőnegyedében kapott egy nagy parcellát, amely az új temető céljaira fog szolgálni.

A zsidó hitelvek szerint a temető felavatás színes és mély gyászünnepek keretében történik. Tíz-húszötezer résztvevő jelenik meg vasárnap az új temetőben, hogy tanuja legyen az első elhantolásnak. Igen érdekes aktus lesz a hébernyelvű irások eltemetése, amelyet az orthodox tanítás szerint nem szabad elégetni vagy másképp megsemmisíteni, hanem a temetőben kell elföldelni. Évtizedek alatt összegyűjtött hébernyelvű iratok kerülnek holnap a templom padlásáról az új temető porába.

Vasárnapra különben általános böjtöt rendeltek el a zsidók számára, melyet fejenként 18 leier meg lehetett váltani. Valamivel több, mint százezer lei gyűlt be ezen a címen, amelyet hét zsidó jótékony egyesület között osztanak szét.

A nagyváradí vándorkiállítás sikere

A Kereskedelmi Csarnok helyiségeiben a kereskedelmi és iparkamarák vándorkiállítása kétségkívül nagy sikert ért el. A mai kedvezőtlen gazdasági viszonyok dacára olyan élénk érdeklődés nyilvánul meg a kiállítás iránt, amelyet a rendezők maguk sem mertek remélni. Ez a nagy érdeklődés minden tekintetben indokolt is, mert a kiállítás nagy hozzáértéssel, szakértelemmel és izléssel van rendezve. Az egész romániai gyáripár képviselve van e látványosság számba menő kiállításán, amely híven visszatükrözi a belföldi gyáripár magas színvonalát és nyugat-európai fejlődését. Egész természetesen, hogy a nagyváradí gyárosok a legnagyobb örömmel ragadják meg az alkalmat, hogy a kiállításához csatlakozzanak és a vándorkiállítás a helybeli nagy cégek elsőrangú produktumaival kibővíti utját a többi nagy városokban.

A közönség érdeklődésére tekintettel a rendezőség meghosszabbítja a vándorkiállítás időtartamát és még néhány napig alkalma lesz a nagyváradí közönségnek gyönyörködni ebben a kitűnően sikerült kiállításban.

Dr Bárdos József

órás üzletet Bul. Reg. Ferdinand 24-a sz. alá (Sztaroveszky utcával szemben) helyezte át

Női konfekció osztály

Női kabát reklám ár
1500, 1575, 1650
Női kabát angol szövettől
1500, 1575, 1650
Női posztókabát
3500, 3675, 3850

Férfi konfekció osztály

Férfi öltöny — 2500, 2625, 2750
Férfi öltöny prima szövettől
3500, 3675, 3850
Téli kabát prima posztóból készen
vagy méret után 4800, 5050, 5300

Gyermek konf. osztály

Leány- és fiuruhák, iskolai
egyenruhák készen és méret
után dus választékban

Textiláru osztály

Női- és férfi ruha- és kabát-
szövetek óriási választékban.
Valódi szepességi vásznak,
egyedüli lerakata. Paplanok
nagy választékban

Lukács & Co. női-, férfi- és gyermekkonfekció nagyáruháza, színház mögött

APRÓHIRDETÉSEK

Egy szó 4 lei, vastagabb betű 8 lei. A legkisebb apróhirdetés (10 szóig) 40 lei. Állást keresőknek 50 % engedmény. »Cím a kiadóban« jezésért külön 10 lej fizetendő. Címek után érdeklődők jegyezzék fel a hirdetés mellett álló kis számot és kérdezősködésnél hivatkozzanak arra

A „Nagyváradai Estilap” apróhirdetéseit mindennap kiragasztjuk a városi hirdetési oszlopokon és táblákon

LEVELEZÉS

PARIS. Levelek megjöttek, fényképed örömmel vettük, nagyon jó. A héten ketten visznek csomagot. M. szerdán indul. Csókolunk mindnyájan. 373

DRAGA, tudom, hogy sokkal komolyabb gondok foglalkoztatják az Ön büszkeségtől sugárzó megsértett nemes lelkét és mégis könyörgöm, gondoljon reám is, ki oly rég hiába várom, hogy reám találjon. Szeretnék jószágos tekintetében gyönyörködni s megköszönni az adott eszmét, mely célomhoz vezetve nem hagyott elveszni az „Élet viharába.” Keresem, mert megfog találni s engem nagyon boldoggá tesz. 374

LAKÁS

KÖZPONTBAN különbejáratu 2 ágyas butorozott szoba azonnal kiadó. Legmanné, Jorga Miklós (Zöldfa) utca 5. 363

COMPLETTEN berendezett két szobás központi fekvésű lakás butorál áradó. Cím a Hegedűs hírlapirodában. 365

KIADÓ 2 butorozott szoba, fürdőszobával, ellátással. Maior Péter (Ór) utca 6. I. 9. 376

KÖZPONTBAN csinosan butorozott szoba kiadó. Cím a Hegedűs hírlapirodában megtudható. 377

ADÁS-VÉTEL

JÓKARBAN levő spór eladó. Sándor-utca 18. 366

JÓKARBAN levő pianinót megvételre keresek. Cím a Hegedűs hírlapirodában. 342

UJ hencser jutányos áron eladó. Poetul Goga (Baross) utca 8. Vadász. 372

SZÉP foka bunda eladó. Szegő, Ferdinánd király (Rákóczi) ut 35-a 359

JÓKARBAN levő persza mintájú mochet hencserterítő jutányosan eladó. Cím a Hegedűs hírlapirodában. 368

ANTIK Biedermayer fotelek, székek, asztalok eladók, Delavrancea (Ritoók Zsigmond) utca 30. I. em. 375

HALÓSZOBA, használt, olcsón eladó. Bauer asztalosnál. Oituz (Lázár Vilmos) utca 3. (Dorobanti-lor-Rulikovszky ut.) 384

ALKALMAZÁS

ÜGYES fiukat Estilap árusításához felvesz a Hegedűs hírlapiroda. 284

PERZSASZÖNYEGSZÖVÉSHEZ csomózó és tanuló lányokat felvesz Székely. 364

MINDENES szakácsnőt keresek két tagu családhoz. Jelentkezni Palace-szálloda. 367

INTELLIGENS román leány 2 gyermek mellé felvétetik, esetleg német. Alba-Iulia (Bunyitay) liget 12. Dr Roxin Tódor. 370

NÉMETÜL levelezni tudó gépirónó azonnal és állandó alkalmazást nyer. Pénzvillág hiteeltudósító iroda. Densusianu (Jókai) utca 17. 380

PERFECT szakácsné ajánlkozik Szitaroveszky-utca 5. Balogh Zsuzsa. 369

ROMANUL tudó fiatalember bármilyen állást elvállal. Ajánlatokat kérek „Megbízható” jelíggel a Hegedűs hírlapirodába. 378

SZAKACSNÓ szobaleány mellé elsejére felvétetik. Arató, Károly herceg (Szilágyi Dezső) utca 28. 379

WIRD gesucht ein deutsches Fräulein. Engel, Rákóczi-gasse 7-a 381

FÜRESZELŐGÉP eladó. Munkásleányok felvétetnek Petrovits cukorkagyár, Alexandri (Teleky) utca 28.

2 éves gyermek mellé jobb nő keresek, német előnyben. Gyakorlott szőnyegszövőt felveszek. Dénes, Vlahuta (Szent János) u. 14.

INGATLAN

ADÓMENTES új ház azonnal beköltözhető 324 öles saroktelekkel biharpüspöki uton. Bontidóan üzlet melletti lakáson kívül tizenöt százalékos jövedelmezéssel, kedvező fizetési feltételekkel, olcsón, sürgősen eladó. Értekezni: dr Czegléd ügyvéd, Delavrancea (Ritoók Zsigmond) utca 12. 382

KÜLÖNFÉLÉK

MA, szombat este nagy disznótóros vacsora az iparos pince vendéglőbe. 383

Nagyobb mennyiségű külföldi csillárok érkeztek

FRIEDMANN
villanyszerelőhöz
Oradea, Piața Unirii 16.
Telefon 868. Mosse 3021-1

Régi csillárjait nálam értékesítheti, újat adok részletfizetésre. Lámpaernyők behuzása izléses kivitelben.

Lábtörölők (cocus)

nagy választékban kaphatók
Stern S. Endre
festék és keféru üzletében, Strada N. Iorga (Zöldfa-utca) 10. 2406

Fest. 2 nap alatt
Tisztít. 1 óra alatt
Kalinovcsán
a Sas alatt
Mos. 2779 Vasul

Könni kabátok,
pulóverek,
swetterek
legjobb választékban legolcsóbbak a
„Hóhénerke”
áruházban
Sas-palota

Szíveskedjék megnézni régi csillárjait otthon, s a

Friedmann
villanyszerelő
modern csillárjait
Piața Unirii 16. szám
Telefon : 868.

s Ön nem fog tudni ellentánni, a régít értékesíti s újat vesz részletfizetésre.
Lámpaernyők behuzása izléses kivitelben. Mosse 3021-2

Esőernyő
legolcsóbb a készítőnél
Rosenberg Testvérek
Nic. Iorga (Zöldfa-u) 8. — Behuzás, javítás gyorsan készül. 2457

Sonnenfeld Adolf-nyomda r. 4

AZ ÜZLET

a Nagyváradi Estilap

OKTÓBER

31

közgazdasági rovat

Halottak napja a nagyváradi piacon.

Az elmúlt hét, amint az előre látható volt, a végsőkig igénybe vette a bankok teljesítő képességét. Az igénylések óriási módon megnövekedtek, a készpénzhiány olyan mértékig fokozódott, amilyenre talán még sohasem volt példa. Az októberi ultimó, amelynek veszedelmén még egyáltalán nincs túl a nagyváradi piac, egyelőre még nem tekinthető át. A váltóóvások, a visszaküldött bankutalványok, a nem honorált számlák tömege minden eddigi méreteket felülmúlt és még mindig megoldatlan a novemberi üzletbér kötelezettségének problémája a kereskedők és a vállalkozók előtt. A heti munkásszítés előreláthatólag simán bonyolódik le ugyan, habár egy-két vidéki favállalatnál e tekintetben is fennakadások mutatkoznak.

A nagyváradi piac a lei megszűlésének hatása alatt áll. Ami kis készpénz még forgalomban volt, azt valutákba fektették, de szomorúan jellemző a nagyváradi pénzpiac helyzetére, hogy ennek dacára üzletkötések a valutapiacra sem igen fordultak elő. A lei emelkedését most már komolyan kezdik venni a szakértő pénzügyi körök is. A hét közepe táján azonban a legfőbbben csak átmeneti jelenségnek tartották és szerették volna kihasználni a váratlanul kínálkozó konjunktúrát. Megfelelőbb anyagi eszköz hiányában azonban minden spekulációs szándék csődöt mondott. A dollár 178-ért, sőt 175-ért sem talált vevőkre, nem azért, mintha a kurzus változatlanságában bíztak volna, hanem egész egyszerűen azért, mert nem volt pénz, mert valutákban csak kínálat volt, a kereslet egyáltalán nem jelentkezett.

A bankbetét, mint ilyen, ugyiszólván teljesen megszűnt. Olyan folyószámla tulajdonosok, akik állandóan hatalmas tőkével rendelkeztek a legnagyobb bankoknál, majdnem minden pénzüket igénybe vették, hogy fizetési kötelezettségeiknek eleget tegyenek. Ilyen körülmények között a kamatprobléma teljesen elvesztette aktualitását. Nem is lehet megállapítani ebben a pillanatban, hogy mennyi Nagyváradon a betétkamatláb és mennyit követelnek a legszolidabb középbankok kihelyezésekért. Egyetlen eredmény az volt, hogy a kihelyezési kamatláb a múlt héthez viszonyítva nem emelkedett. Ennek is csupán az a magyarázata, mert ezen a héten újabb kihelyezések a nagyváradi piacon teljesen szüneteltek, a régi kölcsönöknél pedig most emelni a kamatokat a bankok maguk sem találták célszerűnek.

A vállalkozási kedv teljesen megszűnt. Ellenkezőleg mindig újabb és újabb hírek jönnek a régi nagy üzletek leépítéséről, nagy cégek felszámolásáról, üzemek redukálásáról. A terheket nem bírják tovább a kereskedők és vállalkozók. Még a szezon-üzletek, amelyek más-kor a legválságosabb időkben is némi segítségére voltak a

pénzpiacnak, ezekben a legutolsó napokban a legnagyobb mértékben ellanyhultak éppen a lei szilárdulása és a waggonhiány miatt. Jellemző például a tűzifa ára, amely dacára a hirtelen beállott hidegebb időjárásnak, nem emelkedett, sőt némileg csökkent is. Kereslet ebben a szakmában sincs. Ez a helyzet november 1-én, amely a nagyváradi piac egyik legszomorúbb dátuma lesz.

Hol késnek a város milliói?

Kolozsvárra már jönnek a dollárok

Mister Ghil kalandos milliói még meg sem érkeztek Nagyváradra, máris többet írtak és beszéltek róla, mint valami aktuális nagyjelentőségű helyi szennzációról. A mi külön véleményünk az, hogy még nagyon sok víz fog lefolyni a Körösön, míg komolyan és a millióknak megfelelő hódolattal lehet beszélni erről a tranzakcióról. Egyelőre még semmi realitást nem látunk az ügyben. Pedig az ilyen milliós kölcsönök egyáltalában nem tartoznak a lehetetlenségek közé. Nem is beszélünk külföldi városokról, csak a közvetlen szomszédságban lévő Kolozsvár felé tekintünk, ahol egy másfél millió dolláros kölcsön ügyében már szerződés-tervezetet is készítettek és a legközelebbi hetekben várják is a tengerentúlról érkező milliókat.

Kolozsvár város kölcsönét nem Mister Ghil hozza, hanem a Middle Europe Securities Company Berlini ügynöksége. Másfél millió dolláros kölcsönről van szó, amely harminc évre szól és a fenti társaság 8 százalékos kamattal folyósítaná. A kölcsön teljes összege aranydollár paritást jelöl meg és még az arany súlyát és finomságát is fixirozza.

Kolozsvár város kölcsöne kölcsön-kötvények kibocsátásával lenne biztosítva, mely kötvények román, angol és német nyelven ezer és ötszáz dolláros címletekben lesznek kibocsátva. A kölcsön biztosítására a város lekötöti minden most meglévő és jövőben szerzendő objektumait első helyen és arra a hitelezőnek első helyű jelzálogos bekebelezést engedélyez. A kölcsön csakis investíciós célokat szolgálhat. A város nagyarányú építkezési és beruházási programot tartozik készíteni, amelyet a hitelezőnek jóváhagyás és tudomásul vétel végett bemutat. A kölcsön törlesztését a város köteles költségvetésébe minden évben beállítani. A kamatok és az amortizáció fizetésének pontos teljesítésére első-sorban a vízmű és villamosmű jövedelmei szolgálnak.

Az amortizációs törlesztési tervet a következő:

Öt évig a város a kölcsönt nem mondhatja fel. Ötödik év elteltével minden év végén három havi előzetes felmondással a kölcsönt bármikor visszafizetheti. A visszafizetés különböző árfolyamok mellett történik, amortizáció, sorsolás, vagy a kölcsönkötvények visszavásárlása útján. A 8 százalékos kamaton kívül még egynegyed százalékos jutalék is fizetendő minden egyes törlesztés alkalmával. Késedelem esetén 1 százalékos késedelemi kamatot tartozik fizetni Kolozsvár városa a Newyorki bankkamatláb fölött.

Amikor már egy kölcsön folyósításának tervezete ennyire előrehaladott stádiumban van, komolyan lehet beszélni a milliókról. Bennünket nagyváradiakat elsősorban azért is érint Kolozsvár város kölcsöne, mert tudvalevőleg ebből akarják felépíteni a vámszabadraktárt,

amely ha máshol valósul meg, Nagyváradra nézve súlyos veszteséget jelent.

A külföldiek egyébként az egész Romániát elárasztják most kölcsön ajánlatokkal. Az ajánlatok komolyságához nagyon sok szó fér, mert eddig még egyetlen egy jelentősebb kölcsönügylet sem jött létre. A kérdést most az összes erdélyi városok szövetsége egységesen kívánja megoldani olyanformán, hogy együttesen vesznek föl valamelyik komoly külföldi cégtől egy igazán jelentős összeget, amelyet közösen garantálnak és amelyet egymás között a tényleges szükségletnek megfelelően osztanak szét.

Amíg Romániában a külföldi kölcsön még mindig kalandos vágyakozás, a magyar városok ismét újabb kilenc millió dolláros kölcsönhöz jutottak. A sveizi Speier & Co. cég folyósítja ezt a kölcsönt, amelyet Weisz Fülöp a Pesti magyar kereskedelmi bank elnöke közvetített. A magyar városok új kölcsöne jóval kedvezőbb minden eddigi hitelnél és feltételeit nem is lehet hasonlítani a romániai városok részére tett ajánlatokhoz. A kölcsön mindössze 7 százalékos kamatozású, a kölcsönkötvények 89-es árfolyamon kerülnek kibocsátásra. A városok szempontjából rendkívül fontos, hogy ennél a kölcsönnel kibocsátási árfolyam jelentéktelen költségén kívül semmit sem tartanak vissza, tehát a folyósítási árfolyamot minden levonás nélkül fizetik ki a városoknak.

A legnagyobb nagyváradi textilcég is leépít

Nagykereskedés helyett banküzletet nyit

Egészen bizalmas forrásból Nagyvárad kereskedelmi életének egy olyan szennzációjáról nyertünk értesítést, amelyhez hasonló évtizedek óta nem fordult elő a helyi piacon. Arról van ugyanis szó, hogy a legnagyobb nagyváradi textiláru nagykereskedés, amely országos viszonylatban is jelentékeny volt, elhatározta, hogy üzemét redukálja és a lehető legnagyobb mértékben leépít.

A cég, amelyről szó van valóságos tekintélyt jelent. Erdélyi kereskedelmi körökben úgy ismerték, mint minden versenyen felül álló föltétlenül megbízható engrosistát, amellyel mindenki szívesen dolgozik. Talán az egyetlen cég Váradon, amelynek aktívája ma is százmillió fölül van és amely a bankok könyveiben legfeljebb csak mint betétes, vagy folyószámla tulajdonos szerepel.

A leépítés oka nem is az, hogy a cég veszteséget szenvedett volna. Egész egyszerű

kalkuláción alapul, hogy a cég belátta a jelenlegi üzlet inprodutiv voltát a mai lehetetlen gazdasági viszonyok között. Az üzlet természete ugyanis olyan, hogy a cég minden üzustől eltérően híven a régi tradícióihoz és szolidaritásához, sokszor hatkilenc hónapra hitelezett ki árukat és csak amikor a vevők nem fizettek, követelt be tőlük váltót.

A cég felismerte azt, hogy kamatvesztés miatt az üzlet ily méretekben való folytatása nem mutatkozik rentabilisnak. Elhatározta tehát, hogy tőkéjét mobilizálja, a jelenlegi üzletnek körülbelül csak husz százalékát tartja meg és a meglévő körülbelül 70-80 millió lei tőkét más üzletágba fekteti.

Nagyon érdekes, hogy a cég ezzel az elhatározásával a közgazdaság érdekeit óhajtja szolgálni. A tőkéjét ugyanis banküzletekbe fogja fektetni, teljesen megbízható bankok és magánzók részére reescomptálni fog. Az

eddig tervek szerint, ha a viszonyok nem változnak, 24 százalék kamatnál többet senkinek sem fog számítani. Minthogy a rendelkezésére álló tőke sokkal nagyobb, mint a legtöbb nagyváradai pénzintézet kihelyezhető vagyona, ezzel olyan konkurenciát fog csinálni a bankoknak, hogy kénytelenek lesznek a kamatokat az egész vonalon mérsékelni. A cég kalkulációja szerint ugyanis a 24 százalékos kamatozás is sokkal hasznosabbnak mutatkozik, mint a mai üzlet. Érdekes, hogy a cég nem gondol nagy adminisztrációja bank alapítására, hanem házilag a meglévő személyzettel, a legyszerényebb keretek között kívánja banküzletét folytatni.

Az egész nagyváradai piacot közvetlenül érinti a cégnek ez az átalakulása, amelynek következményei rendkívüli előnyökkel járhatnak a helybeli közgazdasági élet konszolidálására.

Miért késik

a Pesti Magyar fiókjainak átvétele?

Hónapok óta köztudomású és befejezett dolog, hogy a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank erdélyi fiókjait a Crissoveloni erdélyi intézete az Erdélyi Bank és Takarékpénztár Részvénytársaság veszi át ennek dacára az átadás mindaddig nem történt meg.

Legutóbb október 18-ára voltak Aradra összehíva értekezletre az erdélyi fiókok vezetői s úgy volt, hogy ezen az értekezleten a Pesti Magyar részéről Conrad Otto, a Crissoveloni részéről Vaselopolu igazgató, a Erdélyi Bank és Takarékpénztár részéről pedig Hargittay és Friedländer igazgatók vesznek részt.

Ez a döntőnek remélt értekezlet azonban ismét elmaradt s így a Pesti Magyar fiókjainak átvétele újból bizonytalan időre halasztódott el.

Az újabb halasztás oka abban keresendő, hogy Jean Crissoveloni, a cég minap elhunyt igazgatója az értekezlet idejében már oly súlyos beteg volt, hogy sem intézkedni, sőt még referátumokat meghallgatni sem tudott s ezidőtájt feküdt betegen Weiss Fülöp, a Pesti Magyar vezérigazgatója is.

Most még egy ideig, a Crissoveloni-cég átszervezése és az ügyek átadása idejéig szó sem lehet a fiókok átvételéről, de azután nyomban megkezdik a befejező tárgyalásokat s nem lesz több akadálya annak, hogy a Pesti Magyar cégtáblái helyére odakerüljön az „Erdélyi Bank és Takarékpénztár” cége.

Két ügynök beszélget:

- Hallja, egyet nem értek.
- Mit?
- Miért nem megy maga Charlestont tanítani?
- Miért mennék?
- Mert magának egy egyenes lépése sincs.

KÖZGAZDASÁGI UJDONSÁGOK

Új adókból akarják rendbehozni az országutakat

Bukarestből jelentik, hogy Meissner közmunkaügyi miniszter befejezte törvényjavaslatát, amely a romániai közutak rendbehozatalára és karbantartására vonatkozó intézkedéseket tartalmazza.

A javaslat szerint az utépítési program tíz évre van kontemplálva, a költségek összege pedig huszmilliárd leire van előirányozva. Miután azonban az állami költségvetésbe utépítés címén évenként csak kétszázötvenmillió leit lehet felvenni, Meissner miniszter új járműadót tervez bevezetni.

A járműadó kiterjed minden járműre, de egyelőre csak az autókra léptetnék életbe, még pedig egyszerre közvetett és közvetlen formában. A közvetett autó-adó: a benzin külön megadóztatása literenként egy leivel, a közvetlen adó nagysága pedig az autók lóerő-erejéhez viszonyul. A lóerő-adó 10 lóerő után évenként 2000 lei, az ennél nagyobb gépek után progresszív táblázat szerint vetik ki az adót.

A többi járművek ut-adóját csak abban az esetben léptetik életbe, ha az autó-adókból nem jön be az előirányzott összeg.

* Tőkét emel a Wohanka rt.

Arról értesülünk, hogy a nagyváradai Wohanka gépkereskedelmi rt., mely az ismert nevű Wohanka-cég alapítása, közelesem reorganizáció megát, új érdekeltségek vonulnak a romániai cégbe és az alaptőkét az eddigi egy-milliárd három millióra emelik fel. A vállalat vezetésében változás nem történik.

* A Franco-Romána és a Carpatia fuziója.

Irtunk az „Üzlet” legutóbbi számában arról, hogy a Carpatia-vá változtatott Ivria-biztosító intézet tárgyalásokat folytat egy nagyobb intézetbe való beolvadás iránt s a beolvadó intézet a Franco-Romána lesz. E fuzió ügyében a tárgyalások ezen a héten is tovább folytak. A Franco-Romána anyai intézete, a budapesti Magyar-Francia biztosítóintézet részéről Nagyváradon tartózkodtak Mihályi és Székely igazgatók és hosszasan tárgyaltak az Ivria-Carpatia vezetőivel. Úgy tudjuk, hogy a tárgyalások teljes megegyezésre vezettek és a fuziót a közeli napokban perfektálni fogják.

* Törvény készül a külföldi tőke bevonásáról. Bukarestből jelentik: A kormány gazdasági bizottságának egyik legközelebbi ülésén Manóilescu államtitkár részletes törvény-tervezetet fog beterjeszteni a külföldi tőke bevonására vonatkozólag.

* Fakartel alakul az utóda-államokban.

Budapesti tudósítónk jelenti: Az utóda-államok lafermelői és fakeskedői között tárgyalások folynak kartel létesítésére, amelyben egyelőre a magyar, osztrák, román és csehszlovák laferdeltség venne részt. A fakartelre vonatkozó tárgyalások Budapestben folynak és a tárgyalások hírére az épületi ára a múlt héten máris körülbelül tizenöt-husz százalékkal emelkedett. A fakartel az építkezés megindulását akarja kihasználni

és a tárgyalások eddigi eredményei valószínűvé teszik, hogy sikerülni fog tömöríteni mindazokat a nagyobb vállalatokat, amelyek a lapiacra irányítólag tudnak hatni.

* A parlament dönt az új vámtarifáról. Bukarestből jelentik, hogy a kormány az elkészült vám-tarifát nem lépteti rendeleti uton életbe, hanem a parlament elé terjeszti és a módosított szakaszokat pontról-pont-ra tárgyalás alá bocsátja.

* A Francia Bank leszállította az arany beváltási árát.

A frank árfolyamának tartós emelkedése folytán a Banque de France az arany grammjának beváltási árát 19.55 frankról 19 frankra csökkentette

Hová utazzunk?

San-Remo

Amikor az egész világon a legszebb és óráról-óra változó időjárás uralkodik, egyetlen hely van Európának, ahol sohasem dűlnak viharok, ahol nem ismerik az egészségtelen, ködös őszi éjszakákat, ahol örökké süt a nap és örökké kék az égbolt. Valóságos paradicsom ez a hely, amely a betegek számára gyógyulást, a fáradtak részére üdülést jelent. San-Remo a pálmálgetek, az illatos rózsák hazája, most a legkedvesebb célja az utazni vágyóknak. Az utiköltség, az ellátás a lei folytonos emelkedése miatt napról-napra olcsóbb. Nem csoda tehát, ha a nagyváradiak mostanában nagyon érdeklődnek San-Remo iránt és egy egész kis kolónia készül San-Remoba.

Az utirány a következő: Oradea-Budapest-Murakeresztur-Postumia-Trieszt-Venezia-Milano-Genova-San-Remo.

Utiköltség: másodosztály 4720 lei, harmadosztály 3160 lei.

Ehhez az utazáshoz szükséges egy magyar vízum 650 lei és olasz vízum 740 lei.

Az utazás előtt tessék érdeklődni a részletek iránt a Hegedűs Hirlapirodában.

Nem kell reklám,

csak jó áru olcsó árban!

Hetiárjegyzék

Vizes pohár csiszolt	5.-
Boros pohár csiszolt	3.50
Likörös pohár csiszolt	3.-
Vizes kancsó kristály	30.-
Boros palack kristály	30.-
Mély lapos tányér fehér	15.-
Csemege tányér fehér	10.-
Teás, kávé csésze fehér	28.-
Mocca csésze színes	20.-
Teás, kávé készlet színes	400.-
Mosdó készlet színes	450.-
Étkező készlet felszerelve	1500.-

Eladás nagyban és kicsinyben!

Fraji Komlós Testvérek

ORADEA NAGYVÁRAD

Gyári raktár, nagykereskedés
Str. N. Iorga (Zöldfa)-utca 13.

322

Fuvarosnak lenni ... A szállító cégek alkonya

Néhány esztendővel ezelőtt majdnem biztos üzlet volt a szállítmányozás. Nagyvárad, mint „szárazföldi kikötő” valóságos eldorádója lett a nemzetközi hatalmas szállító cégeknek. Minden utcában volt egy ilyen iroda, a világ összes városai hatalmas betűkkel voltak felpingálva a szállító cégek reklámtábláira. A konjunktúra idején rengeteget kerestek ezek a szállítók, amelyek eltudtak igazodni a vámszabályok tekervényes labirintusában és a nemzetközi forgalmat csaknem kizárólag kezükben tartották. Volt olyan időszak, amikor nem kevesebb mint huszonhét szállítási iroda konkurált Nagyváradon, hihetetlen mértékben verték le az árakat és igyekeztek a nagy cégek kegyeibe kerülni egy-egy zsíros üzlet elhalászása végett.

A konjunktúra megszűnt és ezt elsősorban a nagy szállítók érezték meg. Megkezdődött a leépítés olyan rohamos mértékben, amelyhez hasonló egyik szakmában sem látott Nagyvárad. A huszonhét szállítási iroda közül husz kisebb-nagyobb botrányok között becsukta az üzletét és ma már csak hét jelentősebb szállító maradt a piacon.

Szakkörökben úgy értesülünk, hogy még ez a hét szállító cég is sok. A konkurrencia továbbra is tart és pedig a legelkeseredettebben. Innen magyarázható meg, hogy néha a szolid üzletvezetés kárára, a szállítási irodák környékéről sajnálatos hírek kerülnek forgalomba. A szállítási iroda kénytelen néha illegális eszközökhöz nyulni, mert különben nem tudja magát fentartani. Óriási konkurrenciát jelent a szállító cégeknek a csempészes, amely napról-napra nagyobb méreteket ölt. Minden vonat beérkezése után van valami skandalom a vámnál és sajnos néha maguk a szállítási irodák is szerepelnek ezekben a botrányokban. A hihetetlenül szigorú büntetések, a statáriális eljárás nem riasztja vissza a vakmerő vállalkozókat, a vámtételek olyan irreálisan súlyosak, hogy a merészebb vevők minden következményekkel dacolva megkísérelik a csempészt. Nem riasztja őket vissza, hogy az esetek legnagyobb része napvilágra kerül, a detektíveknek egész hadserege nyomoz a csempészek után s ebből magyarázható meg, hogy nagyon sokszor rajtakapják a csempészt.

A szállítók ezzel a konkurrenciával szemben teljesen tehetetlenek. De ami reájuk nézve legsúlyosabb, a konjunktúra az, amely működésüket megbénítja. Ilyen vámtételek mellett az import teljesen szünetel, az export a minimumra redukálódik. A kereskedők nem hoznak külföldről árut, mert nincs pénzük még arra sem, hogy a vámtól megfizessék. A szállító cégek alkonya következett be és igazán nem frázis, ha azt állítjuk, hogy ma már nem élvezet fuvarosnak lenni.

Egy vagyonbukott feljegyzéseiből

Hétfő, október 25.

Jó, jó, minden nagyon szépen indul, amióta vagyonbukott vagyok. Nincsenek gondjaim, lejárataim, ultimóim és elsejéim. De valamit mégis kifelejtettem a kalkulációból. Addig is, míg fizetésképtelenségem lebonyolódik, míg kiegyezem vagy csődbe megyek, egy szóval addig is, míg konszolidálódok és tőkepénzes lehetek, — élni kell valamiből. Mert ha most elköltöm ezt a félretett kis összeget, akkor igazán semmi értelme sincs az egész fizetésképtelenségnek.

Miből éljek? Több terv is merült fel erre vonatkozólag. Az első a legtermészetesebb és legegyszerűbb. Kikell adni, természetesen költői alnév alatt ezt a rongyos néhány milliót kosztba havi négy percentre. Ezt az ötletet undorral elvettem. A világ minden kincséért sem lennék hitelező. Hogy én gazsuláljak egy vagyonbukott előtt, aki pénzemen uzsoráskodik? Olyan nincs. Én erre nem vagyok kapható.

Talán dolgozni kellene. Eh, ez is ostobaság. Menjek levelezőnek vagy kettős könyvelőnek havi hét-nyolcezer leiert? Ennyire még nem vagyok vagyok elkeseredve. Hát mit csináljak?

Kedd, október 26.

Mégis jó, ha az ember művelődik. Egész véletlenül elolvastam H. G. Wells könyvét, a Tono Bungeyt. És megtanultam belőle azt, hogy a reklám az üzlet lelke. No lássuk, mihez értek én legjobban. Természetesen a fizetésképtelenséghez. Ebben a minőségemben az egész város valósággal ünnepel. Helyes, ebből fogok élni. Megnyitom az egyeztető irodámat.

Nagyszerű ötleteim vannak. Hatalmas plakátot tervezek, mely éjjel vibráló fénnel világítani is fog. Egy sírjából feltámadott halott lesz rápingálva, kísérteties színekkel. S alatta ez a felírás:

Még a halottak is feltámadnak!

De nem így, hanem, hatalmas, harsogó betűkkel, melyek bogni, ordítani fognak, mint zsesz-bend szekszofojja:

Még a halottak is feltámadnak!

A járókelő kénytelen lesz megállni a plakátom előtt.

Akár akarja, akár nem, el kell olvasnia a szöveget, amely egészen új, egészen eredeti:

Bolond ha fizet!

Ne féljen a hitelezőktől, ők jobban félnek Öntől.

Siessen adósságot csinálni, addig amíg lehet.

S azután jöjjön hozzám, az én egyeztető irodámba.

Nincs az a vagyonbukott, nincs az a fizetésképtelen, akin én nem tudnék segíteni.

Gondoljon a közeli lejáratra, a halottak napjára.

Még a halottak is feltámadnak ha bizalommal fordulnak hozzám.

Jutányos dírok!

Bizonyos, hogy ez a reklám hatni fog. És meg is van a titkom, amelyet csak így önmagamnak merek elárulni. Egy havi kamatot ajánlok fel a hitelezőimnek, végkielégítésül. Szeretném én

látni azt a kegyetlen, ostoba hitelezőt, aki boldogan két kézzel nem kap nobilis és bőkezű ajánlatom után.

Péntek, október 30.

Majdnem elfelejtkeztem a saját ügyemről. De igazán nincs mit írni róla. Az úgy, ahogy szokták mondani, stagnál. Igaza volt az ügyvédemnek, olyan szépen posványosodik az én fizetésképtelenségem, hogy élvezet rágondolni.

A hitelezőim már görbe szemmel néznek rám. Nem az fáj nekik, hogy a pénzüket megtartottam, hanem az, hogy sirok, könyörgök, lármázok. Azt szeretnék, ha mindennap ott ülnek a nyakukon és én ostromolnám őket egyezségi ajánlatokkal. Ők már elfo-

gadnának harminc százalékot is, csak kínálnám nekik.

Nagyon súlyosan tévednek a hitelező urak. Kinek az érdeke az egyezés? Nekem semmi esetre sem. Minél hamarabb kiegyezem, annál gyorsabban jönnek a nyakamba a gondok, a terminusok, a lejáratok. Én ráérek, nekik sürgős az ügy.

De az is lehet, hogy tévedek. Nincs kizárva, hogy már régen elfelejtkeztek rólam, fizetésképtelenségemmel együtt. Hiszen emberileg ez is érthető. Van szegényeknek ugyanis bajuk, ha velem nem törődnek is. A fatális halottak napja, a fekete november elseje az ő nyakukba hull. Milyen jó, hogy én már meghaltam. Most nyugodtan élvezhetem, hogy mások hogy agorizálnak. (Folytatjuk) **drb.**

A patika a legolcsóbb üzlet

A mérég ma már nem drága.

Valamikor a békében a patika olyan volt mint egy hitbizomány. — Az a szerencsés gyógyszerész, akinek sikerült egy patika-jogot kijárni, egész életére gondtalanul, nyugodtan élhetett és a patika épen olyan kiváltságos kincsesbánya volt, mint egy közjegyzői stallung.

A helyzet ma már nagyon is megváltozott. A patikusok épen úgy sirnak, mint az összes kereskedők, sőt talán még jobban. A patika halálosan rossz üzletté vált, amelyből alig lehet megélni és a legtöbb gyógyszerész csak máról-holnapra tengődik. A lehetetlen gazdasági viszonyok a gyógyszerésztárat is alapjukban rendítette meg egészen eltekintve attól, hogy a gyógyszertárak még váratlan konkurenciát is kaptak, amellyel sehogy sem tudták felvenni a versenyt.

A nagyváradai viszonyokra a következő adatok jellemzők: 1914-ben a boldog béke idejében összesen 16 gyógyszertár volt Nagyváradon, amelyek nagyszerűen prosperáltak. Ma nem kevesebb, mint 20 nyilvános patika működik és azonkívül a kerületi munkásbiztosító pénztár hatalmas gyógyszerára óriási forgalmat csinál. Ez a patika nem kevesebb mint hat segéddel dolgozik és Nagyvárad lakosságának felét ez az intézmény látja el gyógyszerrel. A négy új patika kívül tehát ez az egy gyógyszertár annyit jelent, mintha még tíz új patika léte-sült volna Váradon. Konkurenciát jelent még a kórházi patika is, amely eddig szükségletét a váradai gyógyszertárakban fedezte, most pedig közvetlenül a brassói Depozitál Sanitar raktáraiból Brassóból.

A munkásbiztosító patikája a vidéki gyógyszertárakat majdnem teljesen tönkretette. Óriási mennyiségben szállít vidéki gyárak és bányák számára

kész gyógyszer típusokat és így a vidéki patikák, amelyek épen ezekre a vállalatokra voltak alapítva, ugyszólván vevőkön-ség nélkül maradtak. Bármennyire is üdvös a közegészségügy szempontjából a munkásbiztosító patikája, kétségtelen, hogy szörványosan vissza-élések is történnek vele, mert a vidéki orvosok lelkiismeretle-nül eladják magánfeleknek a munkásbiztosító gyógyszereit. Ilyen visszaélésekről már je-lentek meg a lapokban tudósítások.

Nem ok nélkül sirnak a nagyváradai gyógyszerészek. Az üzletberek jóval aranyparitáson felül állanak. Egy olyan helyi-ségért, amely békében 2.000 korona bért fizetett, ma száz-ezer lei bért kérnek. Ezzel szemben a gyógyszerek az aranyparitásnak egy töredékét érik el. A Bayer-féle aszpirin tabletták ára békében egy ko-rona husz fillér volt, ma negy-venöt lei. A Szajodin tabletták békében két korona ötven fil-lérbe kerültek, ma egyszázhar-minc leiert árulják. Az Uro-tropin egy korona negyven fil-lér helyett száztiz leibe kerül. Még nagyobb az eltérés

azoknál a gyógyszereknél, amelyeket a patikus maga ké-szít el. Ezek alig érik el az aranyparitás negyed részét. Tíz darab 0'02 cgr. kodein por ma hatvanhét leibe kerül, a háboru előtt két korona negyvenöt fil-lér volt az ára. Egy Digitalisz főzet (10 gr. dinretin-nel) ma nyolcvanöt lei, a háboru előtt három korona nyolcvan fillérbe került.

Minden patikának régente is legfőbb jövedelmező ága volt a piperecikkek és cukorkák elárúsítása. Az eltérés itt is óriási. Egy finom szappan az aranyparitás negyven százalé-káért kapható. A Réthy-féle pe-metefű cukorka egy kerek do-bozban ma is tízezer koronát ér Magyarországon, nálunk tizenhat lei az ára.

Nagyon rosszul megy a gyógyszerészeknek, amit né-hány konkrét szomorú példá-val is igazolni lehet. A Molnár Lajos-féle Aranysas gyógyszer-tár a régi Magyarország egyik legnagyobb forgalmu patikája volt. Mégis a patikus özvegyét 1924-ben a zsidókórházból a nagyvárad Orvos- és Gyógy-szerész Egyesület temette el, mielőtt még életében támogatta is. Az eset annál érdekesebb, mert Molnár Lajos, aki római katolikus volt, belépett a zsidó chewra kadischába és így sze-rezte meg özvegyének a támo-gatást. Csanády Kálmán Str. Vlahuța (Szent-jános-uccai) jó forgalmu gyógyszer-tár tulajdonosa szintén egészen va-gyontalanul hunyt el ezerkilenc-százhuszonnégyben és a Gyógy-szerész Egyesület költségén he-lyezték öröknyugalomra. Ugyan-csak ez az egyesület temette el Deák Györgyöt is, akinek Sza-mosujváron volt kitűnő patikája. Az öreg ur hetven éves korá-ban teljesen vagyontalanul 1902-ben halt meg Nagyváradon.

A gyógyszerészek fénykora tehát örökre letűnt és ma már senkinek sem jut eszébe új gyógyszer-tári jog után futkosni, pedig valaha ez volt a gyógy-szerészek leghőbb vágya.

A közgazdaság internacionalizmusa

Készül a nemzetközi kereskedelmi és váltótörvény. Tanácskoznak a vámok eltörléséről

A múlt héten valóságos vi-lágszenzációt keltett Európa és Amerika legnagyobb bankár-jainak, kereskedőinek és gyá-rosainak manifesztuma, amely akciót indított Európa gazda-sági életének megmentésére. Ez a nemzetközi Páneurópa ugylátszik egészen komoly terv, amelyen az illetékes körök máris munkálkodnak. Az első jelensége ennek

egy nemzetközi kereske-delmi- és váltótörvény tervezet, amelyet a bécsi nemzetközi kereskedelmi és iparkamara készített és a legközelebb meg-alakuló gazdasági bizott-ság elé terjeszt.

A nemzetközi kereskedelmi

és váltótörvény ideája nem új keletű. Már a békében felme-rült az a terv, hogy egységes szabályok szerint készítsék el a különböző államok a kereske-delmi élet legfontosabb tör-vényeit és több államban a nemzetközi váltójog már régen érvényben is van. Ez a váltó-jog azonban mostanáig nem tu-dott eléggé érvényre jutni, mert

az egyes államok az adop-tált nemzetközi váltótör-vény mellett érvényben tartották saját váltójogu-kat is és az internacionalis váltótörvényt csak a kül-földi váltókra vonatkozó-lag alkalmazták.

Most a terv az, hogy az a két legfontosabb törvény a szö-

vetséghez csatlakozó államokban törvényhozási úton kötelező erejűvé válják és kizsírta az eddig érvényben volt törvényeket. Ha a gazdasági bizottság magáévá teszi a tervezeteket, minden egyes állam saját törvényhozása elé terjeszti a javaslatokat és beiktatja saját törvénytárába.

Minthogy a nemzetközi szanálási akcióhoz Románia is csatlakozott, valószínű, hogy nálunk is hatályon kívül helyezik az eddigi törvényeket.

Sokkal fontosabb és nehezebben megoldható probléma a nemzetközi vám-unió kérdése. Erre nézve az angol lapok szerint az az elv, hogy egy központi leszámítoló hivatal létesítenek, amely a legutóbbi öt évi vámforgalom alapján minden egyes államnak átlag összegben fogja megtéríteni a vámjövödelmeket. Viszont ezt a pauszösszeget az államok saját polgáraiktól hajtják be, első sorban természetesen azoktól, akik a vámforgalomban érdekelve vannak. Az ily módon behajtott összeget a megalakítandó nemzetközi pénzügyi intézményhez szolgáltatják be.

Ilyenformán az egyéni vámolás rendszere teljesen megszűnnék, ami annyit jelentene, hogy a vámtárlakat egész egyszerűen eltörölnék.

Oriási haladást jelentene ez Európa gazdasági életének fellendülése felé és alapjául szolgálhatna a termelés egy egészen új rendszerének. A külföldi lapok nagyon optimisták ebben a kérdésben, úgy látszik meg sem tudják érteni, hogy itt Keleten milyen sok nemzeti és pártpolitikai akadályok állnának útjában ennek a világra szóló jelentőségű tervnek.

Kepes Elek

orvosi kötszerész, Sas-passage 20.

Saját készítményű 2393 I

sérvkötők, haskötők,

gummi-harisnyák,
speciális köt-szerek, női és férfi övszerek.

Sár- és hócipőket

legtartósabb minőségben,
legszebb formában
olcsó áron 2685

árusitanak a

DERBY

cipőgyár Rt. fiókjai

Adtam Önnek...

Egy nap egy nagyváradai devizör életéből.

Reggel 9 óra. Esik az eső, az uccák néptelenek, olyan halálos csend van mindenütt, mint a devizapiacra. Tegnap este a nyakamon maradt egy nagyobb mennyiségű dollár és valami angol font. Ezt a csendet ki kell használni. Még ma reggel a nyitás előtt értékesíteni kell ezeket az árukat, mert félek, hogy ma még lanyhabb lesz a hangulat.

Álmosan hívom fel az első számú telefonon az egyik társamat:

— Mi ujság kollegám? Van-e dollárja?

— Amennyit parancsol, kartársam. A piacon vagyok.

— Baj, gondoltam magamban, ennek is vannak dollárjai, ez nem lehet vevő, de azért folytatom a diskurzust: Szükségem lenne egy nagyobb tételre, százhetvenötért vevő vagyok.

— Hova gondol? Talán nem tudja az utótőzsdét? Száznyolcvanötön alul nincs dollár ma a piacon.

Száznyolcvanötért akarja adni? Akkor biztosan száznyolcvanát gondol. Nem adom el a dollárokat, mert még én járok jól a 178-as kurzussal.

Ebben a pillanatban megszólal a második számú telefon Temesvár be-szél:

— Milyen a hangulat ott Kartárs ur?

— Dollárban valamivel erősebb. Tud adni dollárt?

— Csak készpénz ellenében, — volt a válasz. — Nekem is nagyon sok pozícióm van lebonyolítás alatt.

— Készpénzért nem kérek, ellenben adok Önnek száznyolcvanval.

— Tréfálni tetszik Kartárs ur. Nem tudja a mai nyitást? Kétszázkilencvennel jött a lei. Százhetvenötért nagyobb kurzus nincs.

Megint az első számú telefon.

— Kollégám, a dollárjára nem vagyok vevő. Ellenben adok Önnek. Száznyolcvanval adok akár milyen tételt.

— Lehetne róla beszélni, de én megvárom a zürichi nyitást.

— A zürichi nyitás kettőnyolcvanöt, — felelem merészen. — Számítsa ki a paritást nyugodtan adhat érte annyit.

— Kis hamis, azt hiszi én nem tudom mi a zürichi nyitás?

Most már én magam sem tudom, hogy állunk a nyitással. Van vagy nincs? Ha van mennyi és hogy lehet kaikulálni. Idegesen kezdék telefonálni minden irányba. A legkülönbözőbb hírek, végre a Rador megerősíti a kettőszázkilencvenet, de már

tizenkét óra.

Ujbóli telefon offenzívák. A legkülönbözőbb ajánlatok, mindenki eladni akar dollárt, venni senkisé. Meg-

próbálom az arbitrást. Veszek arany márkát, hogy eladjam magyar koronáért, amelyen fontot vásárolok és ennek ellenében dollárt adok. Marad tehát fontom. De már egy óra van, a telefonok megnémulnak, az üzletkötés szünetel.

Délután három. Folytatódik a délelőtti eset. Most a fontot cserélem be magyar koronára, amelyért lírát vásárolok, lírát sikerült kedvezően berlinre becserezni, a márkáért előnyösen tudtam egy csehszlovákia üzletet lebonyolítani. Mindez harmincöt telefonbeszélgetésemből került és még mindig ott vagyok, ahol voltam. Valutám van, de leiem nincs, a tegnapi pozícióm még érintetlen.

A bankok és az állam

Kamatmaximálás helyett kormányellenőrzés.

Mig nálunk a legkülönbözőbb és teljesen inpraktikus indílványok merülnek fel a kamatok maximálására vonatkozólag, más államok igen erőlyes eszközökkel és minden tekintetben megnyugtatóan páratlan rendszabályokkal fognak hozzá a közgazdasági élet bajainak orvoslásához. Csehszlovákiában, ahol a kamatláb majdnem a tízedrészét teszi ki a nálunk szokásos kamatoknak, az állam már régen átvette a bankok ellenőrzésének feladatát. A betétesek és részvényesek védelméről szóló törvény a szó szoros értelmében az összes bankokat cenzura alá vette és minden egyes bank a legközvetlenebb módon számol be tevékenységéről az erre hivatott ellenőrző bizottságnak.

A cseh törvény szerint a bankok működési szabadsága és a fogalom szabadsága a legteljesebb mértékben biztosítva van. Mindössze az kötelező, hogy a bankok az összes hitelt kérő felek névsorát az általuk igényelt hitel megjelölésével együtt meghatározott időszakokban benyújtsa az erre hivatott bizottságnak, amely a hitelkérőket bonítás szempontjából vizsgálja felül. Az állam a betétesek és részvények védelméről tehát úgy gondoskodik, hogy rossz kihelyezést nem engedélyez, a könnyelmű kihitelezéseket megátolja. Valósággal államilag szervezett információs osztályt állítottak fel, amely minden egyes vállalkozót pontosan nyilvántart. Kétes vagy behajthatatlan követelésekről Csehszlovákiában tehát alig lehet szó és így egy bank sincs kitéve annak, hogy veszteségeket szenved és veszélyeztetni a betétesek vagy részvényesek érdekeit.

Ennek a cenzurának üdvös hatása, az egész gazdasági életben jótékonyan mutatkozik. Nincs szükség magas kihitelezési kamatlábra, mert nem kell a bankoknak külön tartaléktöket gyűjteni az esetleges veszteségek lefedezésére. Magától csökken a betétkamatláb, mert a bankoknak nincs szükségük

őti óra. Már a zárlat is itt van, de a helyzet nem változott. Most már idegeskedni kezdek. Hajlandók vagyok határidőüzletet is kötni, de a csehszlovákiaért csak frankot tudok kapni. Megveszem a termin frankot és nagynehezen sikerült prompt dollárra becserezni.

Hét órakor este összehasonlítom a pozíciót. Ime ugyanannyi fontom és dollárom van mint tegnap, a különbség csak az, hogy bevagyok rekedve, a fejem zug, a szemem szikrázik és annyi leiem sincs, hogy a vacsora utáni kapucinert kilizessem.

Pedig vacsora után okvetlenül el kell menni a kávéházba. Talán az utótőzsdén esni fog a lei, talán mégis lesz egy pasas, akinek van annyi pénze, hogy százhetvennyolcért vásároljon tőlem dollárokat.

minden áron pénzre, megváltgathatják ügyfeleiket, viszont a betétesek abszolút biztonsággal vihetik pénzüket a bankokba, nem kell tartaniok röntől és a bankok összeomlásától. Ez a biztonság megéri azt, hogy kamatjövödelmükből lényegesen engedjenek.

Természetesen, hogy az ilyen intézmény megvalósításához a legteljesebb pártatlanság és objektivitás szükséges. A közgazdasági élet bizalommal tekint az ellenőrző szerv működése elé, amely hatalmát sem politikai, sem személyes szempontoktól sohasem engedi befolyásolni. Jellemző erre nézve az, hogy az ellenőrzés minden egyes bankra kivétel nélkül kiterjed, a Zivnostenska Bank, a Slovák Általános Hitelbank ép úgy alá van vetve ennek a tökéletesen megszervezett cenzurának, mint a legkisebb vidéki szövetkezet.

Sajnos, mi nem javasolhatjuk az ilyen intézmények meghonosítását. Mi még nagyon messze állunk attól, hogy a tisztulási folyamat elérkezze ahhoz a ponthoz, amikor az állami cenzurát a közgazdasági élet szanálása érdekében megfelelő intézménynek tarthatnánk.

Frenczel

Oradea, Vlahuța-utca 44.

Telefon: 913.

Épület üvegezési vállalat

tábla- és fűkőrdűveg

nagyraklára

2932

Nagy Fehérnemű

D.vallap
érkezett

Tartalma: Női, férfi, kisebb és nagyobb gyermek fehérnemű, Stik-keles, fehérnemű himzés és ágynemű himzés. Négy szabászati ív melléklet

ára 280 — lei

Negedus hírlapirodában